

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
sematvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/I. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 10. ure naprej v
Knafljovi ul. št. 5/A. — Telefon št. 34.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnica: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Alksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.842 - Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Min. predsednik Pašić o sporazumu

Na včerajšnji seji parlamentarnega kluba NRS je g. Pašić ob-
razilil kako je prišlo do vlade RR. — Kandidati za predsedni-
štvo in tajništvo Narodne skupščine.

Beograd, 19. oktobra, r. Včeraj se je od 10. do 12. dopoldne vršila seja radikalnega kluba. Predsedoval ji je Ljuba Živković. Min. predsednik Pašić je podal izjavo, ki so jo pristajali sedanega režima že dolgo željno pričakovali. Pašić je naglašal, da svoječasno zaradi bolezni ni mogel sam v poslanskem klubu pojasniti postanka in vsebino sporazuma RR, kar stori zato šele sedaj. Radikalna stranka je želela že od ujedinenja pridobiti za svoje naziranje o edinstvu države, potrebi enotne zakonodaje, monarhiji, dinastiji in samoupravi tudi Hrvatce in Slovence. Min. predsednik je nadaljeval:

«Ko so se pričela pogajanja s predstavnik HSS, je radikalna stranka podarjala, da se na podlagi ustave pogaja z njihovim vodstvom. Na tej podlagi smo tudi sklenili z njimi sporazum, ki se giblje popolnoma v okviru onih načel, ki se nahajajo v državni ustavi. HSS je sprejela edinstvo države, sprejela je monarhijo in dinastijo ter sploh vse, za kar smo se mi zavzemali od ujedinenja pa do danes. Ko se je na ta način izvršilo zblizanje in ko smo se znašli na istem terenu, potem ni bilo več razloga za borbo, ker se tudi v politiki ni mogoče več boriti z onim, ki se noče več boriti. Delikatno vprašanje samostojnih demokratov je povzročalo težkoče. Skušal sem z vsemi silami odstraniti te težkoče ter poudarjal, da bi bilo potrebno pozvati tudi skupino gospoda Pribečevića. In sicer tem bolj, ker je imela isti program kakor mi. Poskušal sem, a nisem uspel, ker so radičevci izjavili, da ne morejo iti skupaj

s stranko g. Pribečevića. Potem smo se obrnili k g. Pribečeviću in njegovim ljudem ter vplivali nanje, da bi ne delali težkoče radi vprašanja svojega sodelovanja v vladi. Uspel nisem niti tu. Prišel sem v dilemo, da opustim sporazum, ki sem ga dosegel s HSS v načelni državnih vprašanjih, in da se obrnem na koalicijsko z g. Pribečevićem, ali pa da se sklene sporazum brez stranke g. Pribečevića. V tem položaju smo se postavili na stališče, da zaradi postranskih vprašanj, ki niso načelnega značaja, ne zavrzemo sporazuma, ki je širši in važnejši. Tako torej sem se v tej dilemi odločil za politiko, ki je dovedla do današnje koalicijske vlade.»

Po Pašičevem govoru bi se imelo preiti na določitev radikalnih kandidatov za predsedstvo in tajništvo Narodne skupščine. Posl. Milutin Dragović je predlagal v imenu kluba, naj to vprašanje reši vlada, da se ne izžvejo po nepotrebnem nesoglasja. Vlada je zato radikalnemu poslanskemu klubu predlagala, naj ostanejo v predsedstvu in tajništvu Narodne skupščine dosedanja radikalni člani. Z ozirom na to bo ponovno izvoljeni za predsednika Narodne skupščine Marko Trifković, za prvega podpredsednika dr. Nikola Subotić, za drugega podpredsednika pa bo izvoljen radičevac. Prvi dve tajniški mesti dobe radikali (posl. Stevo Kobasica in Stojan Gavrilović), od radičevcev pa prevzame tajniško mesto Rude Bačinić. Izmed radičevcev se omenjata kot kandidata za podpredsedniško mesto Nikola Preka in dr. Lujo Kežman.

Danes začetek novega zasedanja Narodne skupščine

Včeraj je bilo zaključeno izredno zasedanje Narodne skupščine, danes pa je prva seja novega zasedanja. — Dober utis govora dr. Lukinića.

Beograd, 19. oktobra, p. Danes popoldne je Narodna skupščina končala svoje izredno zasedanje. Ukaz o zaključku zasedanja je podpisan v Topoli in ima današnji datum. Jutri dopoldne ob 10. uri se odpre redno zasedanje, s čemer začneja redno in normalno parlamentarno delo. Jutri se bo vršila samo volitev predsedništva Narodne skupščine. Sejo bo otvoril po letih najstarejši poslanec, samostojni demokrat Stevo Obradović. Takoj se bo volilo predsedništvo, nakar se bo predlagal dnevni red za sejo v sredo: volitev finančnega odbora. Vsi klubi bodo imeli jutri seje, na katerih bodo določili svoje zastopnike za finančni odbor. Danes se je opazila tendenca pri mnogih političnih strankah, da naj člani finančnega odbora ostanejo isti kakor doslej. Tudi drugi odbori bodo ostali večinoma neizpremenjeni.

Beograd, 19. oktobra, r. Današnja seja Narodne skupščine je bila odprta ob 9.30 dopoldne. Po izvršenih formalnostih je skupščina prešla na dnevni red: Poročilo anketnega odbora o zadevi dr. Lukinića. Prvi je dobil besedo posl. dr. Joca Lalošević, ki je obrazložil zahtevo anketnega odbora o podaljšanju roka za proučitev obtožbe proti dr. Edu Lukiniću, ker je nabava dokumentov iz inozemstva zahtevala precej časa. Zahteval je nov rok mesec dni, ki ga je skupščina tudi dovolila. Zatem je govoril

Sestanek dr. Beneša in dr. Ninčića

Beograd, 19. oktobra, p. Nekateri beograjski listi so princeli vest, da sta se na Bledu sestala dr. Ninčić in dr. Beneš. V zunanem ministertvu se ta vest demantira z navedbo, da dr. Beneš še ni prišel v našo državo. V ministertvu se smatra, da dr. Beneš dospe v petek ali soboto.

„Hrv. slav. gospodarsko društvo“ v konkurzu

Beograd, 19. oktobra, p. Zvečer je imel sejo plenum fin. odbora. Pretresalo se je poročilo večine o Hrv. slav. gospodarskem društvu. Za to sejo je vladalo veliko zanimanje radi nesporazuma med radičevci in radikali. O tem vprašanju bo definitivno sklepal jutri min. svet, ki se bo sešel še dopoldne. Na nočnejši seji je dr. Stojadinović izjavil, da fin. odbor ni kompetenten sklepati o tem vprašanju ter da je treba stvar prepustiti min. svetu. Zaprave so se udeležili dr. Lorković, Angjelinović, Sv. Popović, Demetrović, Šečerov, Kumanudi, Pušenjak. Opozicija je zahtevala ali tiho

sile v klerikalni stranki, so le frazerska deklaracija, kakršnih je doslej bilo obilo, a odslej postajajo odveč za vsakogar, ki ima vsaj še troho razsodnosti in vsaj še klico svobodoumja v glavi.

posl. dr. Edo Lukinić, ki je naglašal predvsem dejstvo, da je bil v trenutku vložitve obtožbe skoro na smrt bolan. Tedaj se je dvomilo nad njegovo boleznijo in mislilo, da ni potrebno podaljšanje roka za 5 ali 6 tednov, ki ga je zahteval, da bi mu zdravstveno stanje omogočilo odgovoriti osebno na obtožbo. Sedaj pa ista gospoda sama zahteva, naj se rok podaljša za mesec dni, dasi bi mogla tekem treh mesecev celo zadevo dovršiti.

Govor dr. Lukinića je bil sprejet zelo simpatično. Vsi so občutili, da je govoril človek, ki se nima ničesar bati. Posebno pozornost je zbudil zlasti odstavek, v katerem je dr. Lukinić kritiziral zahtevo anketnega odbora, naj se zadeva zopet odgodi, četudi je bilo zadnje tri mesece dosti časa, da bi se rešila. Nato izjavi predsednik Narodne skupščine, da se na temelju čl. 75 ustave seja izrednega zasedanja zaključijo ter da se jutri prične redno zasedanje. Predsednik dalje predlaga, da se inierpelacije, predloži, vprašanja itd. anulirajo ter da se v redno zasedanje sprejme samo predlog invalidskega zakona, ker je bil sprejet kot nujen in ker je bil že obdelan v skupščinskem odhodu. Večina to sprejme. Na koncu dobi besedo ministriški predsednik Pašić, ki prečita kraljev ukaz o zaključku izrednega zasedanja.

likvidacijo ali sniranje z zaščito malih vlagalcev. Stojadinović se je protivil temu predlogu, na'ar je bila pri glasovanju a 15 proti 8 glasovom odklonjena kompetenca fin. odbora. Radičevci so se abstinerili od diskusije in glasovanja. Ako jutri ministriški svet usvoji predlog dr. Stojadinovića, kar je verjetno, se bo nad gospodarskim društvom otvoril konkurz.

Iz parlamentarnih klubov

Beograd, 19. oktobra, p. Popoldne je imel svoje seje velik del poslanskih klubov. Na seji kluba samostojnih demokratov se je največ razgovarjalo o delu v Narodni skupščini v novem zasedanju. Pri jutrišnjih volitvah predsedništva Narodne skupščine bodo samostojni demokrati oddali prazne listke. Tudi klerikalni klub je imel danes sejo po precej dolgem predsedku. Seja je bila precej burna, njen uspeh pa je bil, da bodo klerikalci ostali pri dosedanjih taktiki čakanja.

Dalje je imel sejo radičevski klub. Pri sotni so bili vsi radičevski ministri razen dr. Krajača, ki obiskuje razstavo. V klubu se je konstatiralo veliko nezadovoljstvo z radikali, ki odklanjajo vsako zahtevo radičevcev. Nabo so razpravljali o volitvah predsedništva parlamenta. Odločili se bodo jutri smatra pa se po dosedanjih dispozicijah, da bo za drugo geza podpredsednika kandidiran dr. Stanko Šibenik, za tajnika pa Rude Bačinić in Zagorac.

Besedilo locarnskih paktov

Berlin, 19. oktobra, s. Locarnski zaključni protokol in njegovi dodatki se glase sledeče: Zastopniki nemške, belgijske, angleške, francoske, italijanske, poljske in češkoslovaške vlade, ki so bili od 5. do 16. oktobra zbrani v Locarnu, da najdejo skupna sredstva za varstvo narodov pred vojno in za mirno ureditve sporov, ki bi mogli nastati med posameznimi narodi so pristali na osnutke pogodb in dogovorov, ki so bili izdelani na tej konferenci, in se nanašajo drug na drugega. Sklenjene so bile pogodbe med Nemčijo, Belgijo, Francijo, Anglijo in Italijo (dodatek a), razsodiščna pogodba med Nemčijo in Belgijo (dodatek b) razsodiščna pogodba med Nemčijo in Francijo (dodatek c) razsodiščna pogodba med Nemčijo in Poljsko (dodatek d) in razsodiščna pogodba med Nemčijo in Češkoslovaško (dodatek e). Te listine so bile že sedaj parafirane in so datirane z današnjim dnevom. Zastopniki udeležnih strank naj se dne 1. decembra sestanejo v Londonu, da na skupni seji podpišejo sklene pogodbe. Francoski zunanji minister Briand je sporočil, da so Francija, Poljska in Češkoslovaška v Locarnu z ozirom na prej omenjene osnutke razsodiščnih pogodb ravno tako sestavile osnutke za dogovor, da si medsebojno zagotovijo koristne pogodbe. Ta dogovor bo redno predložen Zvezi narodov G. Briand ima že sedaj na razpolago prepise teh določb za v Locarnu zastopane države.

Angleški zunanji minister je predlagal, naj se za odgovor gotovih zahtev, ki sta jih stavila nemški državni kancelar in nemški zunanji minister radi pojasnil čl. 16. pakta Zveze narodov izročiti ravno tako priključno pismo (dodatek f) istočasno s formalnim podpisom prej omenjenih listin. Ta predlog je bil sprejet. Vse zastopane vlade izjavljajo končno da so trdno prepričane, da bo uveljavljenje teh pogodb in dogovorov v ogromni meri prispevalo k temu, da se doseže med narodi moralčno pomirjenje ter olajša rešitev mnogih političnih in gospodarskih problemov ter da bodo potom utrditve miru in varnosti v Evropi pripravna sredstva zato, da bi se uspešno pospešila v čl. 8 pakta Zveze narodov predvidena razorožitev. Države se obvežejo, da bodo odkritosrčno sodelovale pri delu za razorožitev, ki ga je Zveza narodov pričela ter stremele za tem da se ta dela splošnega sporazumljenja čimprej uresničijo.

Podpisano 16. oktobra 1925. v Locarnu.
Dr. Luther, m. p., dr. Stresemann, m. p. Vandervelde m. p., Briand m. p. Austen Chamberlain m. p., Mussolini, m. p., Skrzynski m. p., dr. Beneš m. p.

RENSKI PAKT.

Dodatek se glasi: Nemški drž. predsednik, belgijski kralj, predsednik francoske republike, angleški kralj in italijanski kralj — v prizadevanju, zadostiti varnost in zaščiti narodov, ki so trpeli v vojni, in z ozirom na dejstvo, da so vse pogodbe glede navtržitve Belgije zapadle, in v prepričanju, da je nujno potrebno zagotoviti mir v evropski, ki je bilo tako pogosto pozorišče evropskih konfliktov, ter z željo dati udeležnim signatarnim državam v okviru pakta Zveze narodov in dosedaj med njimi veljavnih pogodb dodatne garancije so sklenili v ta namen nasledajo pogodbo.

Čl. I. Pogodbo sklepajoči deli garantirajo vsak zase in v celoti na način, ki je določen v sledečih členih, vzdrževanje statusa quo, ki je nastal iz mej med Nemčijo in Francijo in Nemčijo in Belgijo, dalje za nedotakljivost teh mej, kakor so bile določene v pogodbi sklenjeni dne 28. junija 1919 v Verzaju, kakor tudi za izpolnjevanje določb čl. 42. in 43. prej omenjene pogodbe o demilitarizaciji.

Čl. II. Nemčija in Belgija, kakor tudi Nemčija in Francija se obvežejo, da ne bodo v nobenem primeru medsebojno nastopile z napadom ali vpadom ali vojno. Te določbe ne pridejo v poštev, ako bi šlo 1) za izvrševanje obrambe ali pravice odpora proti kršitvi obveznosti tega odstavka ali proti flagrantnemu prestopku napram členoma 42 in 43. verzajske pogodbe. Isto velja tudi za prestopke, ki bi značili neizvzvano sovražno dejanje vojaških sil v demilitariziranem pasu, proti čemur bi bilo treba takoj nastopiti; 2) za akcijo na podlagi čl. 16. pakta Zveze narodov in 3) za akcijo na podlagi sklepa plenuma ali Sveta Zveze narodov ali na podlagi čl. 15. odstavka 7. pakta Zveze narodov, pod pogojem, da je v zadnjem primeru ta akcija naperjena proti državi, ki je prva začela napad.

Čl. III. Z ozirom na medsebojno prevzete obveznosti v čl. II. se obvežejo Nemčija in Belgija, kakor tudi Nemčija in Francija mirnim putem urediti vprašanja kakršnegakoli značaja, ki bi eventualno razdvajale in ki bi jih ne bilo mogoče rešiti z običajnim diplomatskim postopkom. Vsa vprašanja, glede katerih si stranki nasprotujeta radi medsebojnih pravic, bodo predložena sodnikom, čijih odločitev je treba sprejeti. Vsako drugo vprašanje se predloži takozvani primerjalni komisiji. Če obe stranki ne pristaneja na rešitev, ki jo predlaga ta komisija, potem pride to vprašanje pred Svet Zveze narodov. Podrobnosti teh metod mirne ureditve spadajo v posebne pogodbe, ki so bile danes podpisane.

V čl. IV. 1) Če je ena visokih pogodbenih strank mnenja, da se je izvršila ali se vr-

liš kršitev čl. II. te pogodbe ali prestopek proti čl. 42 ali 43 verzajske pogodbe, potem se vprašanje predloži takoj Svetu Zveze narodov. 2) Čim je svet Zveze narodov ugotovil, da se je izvršila taka kršitev ali prestopke, sporoči to nemudoma signatarnim državam in vsaka izmed teh se obveže v takem slučaju, da bo državi proti kateri je naperjeno sovražno stališče, takoj prisločila na pomoč. 3) V primeru flagrantne kršitve čl. II. te pogodbe ali flagrantnega prestopka proti čl. 42. ali 43. verzajske pogodbe se obvežejo visoki pogodbeniki že sedaj prisločiti na pomoč drugi izmed pogodbenih strank, kakor hitro je ugotovljeno, da znači ta kršitev ali prestopke neizvzvano sovražno dejanje in da je z ozirom na prekoračenje meje in pričete sovražnosti ali zbiranja vojaških sil v demilitariziranem pasu potrebno takoj interverirati in sicer onema delu, proti kateremu je taka kršitev ali prestopke naperjen. Brez ozira na to bo Svet Zveze narodov, ki se bo na podlagi tega člena bavil s tem vprašanjem, sporočil uspeh svojih ugotovitev. Pogodbenice se zavežejo v tem primeru, da bodo ravnale po priporočilih Sveta Zveze narodov.

Čl. V. Določbe čl. III. te pogodbe se postavljajo na sledeči način pod garancijo visokih pogodbenice: Če se ena izmed v čl. III. imenovanih držav upira slediti postopanju za mirno ureditev in noče izvršiti razsodiščnega ali sodniškega sklepa in krši čl. II. te pogodbe ali člena 42. ali 43. verzajske pogodbe, potem se uporabi določba čl. IV. Če ena izmed v čl. III. imenovanih držav krši čl. II. te pogodbe ali člena 42. ali 43. verzajske pogodbe in se upira mirni ureditvi vprašanja ali razsodiščni ali sodni odločitvi, potem se predloži drugi del zadeve Svetu Zveze narodov, ki bo predlagal mere, ki jih je storiti. Pogodbenice bodo ta predlog sprejele.

Čl. VI. Določbe te pogodbe se ne tičejo pravic in dolžnosti, ki jih imajo pogodbo sklepajoči deli po verzajski pogodbi in dodatnih sporazumih.

Čl. VII. Te pogodbe ni mogoče tolmачiti tako, da bi omejevala nalogo Zveze narodov, da stori potrebne korake za uspešno čuvanje svetovnega miru.

Čl. VIII. Ta pogodba bo veljala tako dolgo, dokler Svet Zveze narodov najmanj s dvetretjinsko večino na predlog enega izmed pogodb sklepajočih delov, ki mora biti tri mesece prej sporočen drugim signatarnim državam, ne ugotovi, da Svet Zveze narodov daje pogodbo sklepajočim delom dovoljne garancije. Pogodba se nato po preteku enega leta razveljavi.

Čl. IX. Ta pogodba naj ne nalaga obveznosti niti angleškimi dominijonom niti Indiji, kljub temu ako bi vlade dominijonov s Indijo sporočile, da te obveznosti sprejmejo.

Čl. X. Pogodba naj stoni v veljavo, ko bodo predložene vse ratifikacijske listine in postane Nemčija član Zveze narodov.

RAZSODIŠČNE POGODBE.

Dodatek b. Se glasi: Vsi spori med Nemčijo in Belgijo, pri katerih se stranki ne sporazumeta o medsebojnih pravicah in ki jih ni mogoče urediti z običajnim diplomatskim postopanjem, se lahko po sledeče določeno načinu predložijo ali posrednemu razsodišču ali pa stalnemu mednarodnemu razsodišču v Haagu v odločitev. Pred vsakim razsodiščnim postopanjem in pred vsakim postopanjem pri stalnem mednarodnem sodišču v Haagu se more sporno vprašanje rešiti med strankami s poravnavo, ki bo predložena tkzv. stalni primerjalni komisiji. Ta primerjalna komisija sestoji iz petih članov, Nemška in belgijska vlada imenujeta po enega komisarja svoje države pripadnosti, ostali trije komisarji pa pripadajo sporazumno tretjim državam, Komisija se imenuje za tri leta ter prične delovati na predlog, ki ga sporazumno stavi obe stranki ali, ako se nista sporazumeli na predlog, ki ga ena izmed strank predloži predsedniku. Komisija ima nalogo razčistiti sporno vprašanje. Po končani preiskavi izdelata komisija protokol, ki v vsakem danem primeru ugotovi, da so se stranke sporazumele in event. pod katerimi pogoji, ali da strank ni bilo mogoče privedi do poravnave. Delo komisije mora biti, če se stranke ne zedinijo drugače, končano 6 mesecev po dnevu, ko je dobila komisija sporno vprašanje v pretres.

Če pred stalno poravnalno komisijo ne pride do poravnave, potem se sporno vprašanje izroči po sporazumnem razsodiščnem sklepu mednarodnemu sodišču v Haagu ali kakemu drugemu razsodišču. Če se stranke tekom enega meseca po zaključku dela stalne poravnalne komisije ne sporazumejo, pride vprašanje na predlog ene izmed strank pred Svet Zveze narodov, ki ima odločati po čl. 15. pakta Zveze narodov. Ta dogovor se bo uporabil med Nemčijo in Belgijo tudi takrat, če so druge države ravno tako udeležene v spornem vprašanju. Za uveljavljenje tega dogovora in njegove veljave, velja isto kot za pogodbo med Nemčijo, Belgijo, Francijo, Italijo in Anglijo.

Dodatek c: vsebuje osnutek razsodiščnega dogovora med Nemčijo in Francijo, ki se popolnoma enako glasi kot osnutek razsodiščnega dogovora med Nemčijo in Belgijo. Slično so sestavljene tudi razsodiščne pogodbe med Nemčijo in Poljsko, odnosno Češkoslovaško.

Francija in locarnski sporazum

(Glasovi francoskega časopisja.)

Pariz, 17. oktobra.

Da bo angleško javno mnenje pozdravilo doseženi sporazum v Locarnu, je bilo pričakovati. Uspeh v Locarnu je pač v prvi vrsti britanski uspeh. Zanimivejši je odmev ravnokar zaključene konference v Berlinu in v Parizu.

Splošno se mora reči, da francosko časopisje z izjemo eksaltirane skrajne desnice in komunističnega tiska izraža najiskrenejšo veselje francoskega naroda. Istotako enodušno pa je prepričanje, da postane locarnski pakt živo delo tedaj, če se bo poleg francoskega tudi nemški narod lojalno in odkritosrčno držal v Locarnu prevzetih obveznosti.

«Figaro» piše: «Locarnska konferenca se zaključuje z dvema znatnima pridobitvama za nas. Nemčija se končno in svečano odreka Alzaciji - Loreni, Anglija in Italija sta priznale pozitivno in neomejeno garancijo za našo rensko mejo. . . . Vendar bi bili v zmoti, če bi mislili, da nam bo pakt prinesel večni mir. Zgodovina je poznala že druge kombinacije vzajemnega jamstva. Spominjamo se pogodbe iz l. 1839., ki je garantirala nevtralnost Belgije, in avstrijsko - italijanske zveze. Vse te kombinacije so propadle.»

«Journal des Débats»: «Locarnski mir je velik politični dogodek, največji po versailleski pogodbi. Ploden bo po svojih posledicah. Toda te posledice bodo odvisne od duha, v katerem bodo delovale vlade - podpisnice.» V nadaljnih izjavah izraža list bojazn, da bi moglo v smislu teksta pogodbe, če pride n. pr. zopet Macdonald na vlado, jamstvo Anglije in Italije zameniti splošno in manj zanesljivo jamstvo Zveze narodov. «Journal des Débats» ugotavlja tudi, da dobi Nemčija z vstopom v ženevsko Ligo nevarno orožje v roke. Vsekakor pa je mnenja, da je Francija dobila v Locarnu mnogo več, nego ji je pred leti ponujal Lloyd George v Cannesu.

«Temps» piše v uvodniku: «Lani in letos se je v Ženevi končno zrušila v nič gorostasna baika o francoskem imperijalizmu in militarizmu. V Locarnu pa se je pred celim svetom potrdila volja Francije, da podpira spravo narodov in zagovarja miru na temelju prava, ustvarjenega s pogodbami.» Levčičarski «Oeuvre» smatra, da je bila v Locarnu ustanovljena nova Evropa in zahteva, da se gre dalje po začeti poti, zakaj «pravemu miru se pravi Zedinjene države Evrope».

Pred volitvami v Švici

Ženeva, 16. oktobra.

25. oktobra se vrše volitve v švicarski parlament ali «narodni svet». Kandidatske liste so vrožene, napočila je doba volilne agitacije. V mnogih drugih deželah pomeni beseda «volitve» burno dobo do viška razigranih političnih strasti. Pri zadnjih volitvah v Veliki Britaniji n. pr. je prišlo do temeljnih rokobornih in boksarskih prizorov med konservativnimi in delavskimi kandidati. V Ameriki je neke (menda v Chicagu) moral predsednik volilne komisije streljati na razgrete volilce. Kako se vrše «volitve» v Rusiji in na Laškem, nam je znano. Ničesar podobnega ne doživlja Švica.

Ta narod, ki uživa demokratične svobode iz davnine, ki ga parkrat na leto kličejo pred volilne žare v znaku referendumu, se ob volitvah nič kaj ne razburja. Vsaj po naših pojmih ne. Židovi so res polni lepakov, tudi letaki se dele po ulicah, vrše se številni shodi, časopisje agitira, toda tistih psokv, tistega blatenja med strankami in tistih volilnih rac, ki so jih vane druge dežele, v Švici ni. In če bi se kdo oprijel takega načina volilne agitacije, bi slabo opravil. Narod v tej deželi je namreč politično zrel.

Sedanj švicarski «narodni svet» šteje 198 poslancev, pripadajočih 6 različnim strankam. Najmočnejši so radikali (po svojem programu so podobni francoskim, ne pa našim soimenjakom) z 58 poslanci. Za njimi pride katoliški centrom (konservativci) s 44 zastopniki. Le za enega poslanca slabši so socialisti.

Cetrta je kmečka stranka s 34 poslanci. Liberalni konservativci imajo 10 zastopnikov v bernskem parlamentu, komunisti le 2. Slednji se štejejo med tako zvane divjake, ker stranka, ki hoče v Švici storiti parlamentarno skupino, mora šteti vsaj 3 poslance. Najslabša parlamentarna skupina v Švici so torej «socialni politiki» s tremi zastopniki. «Divjakov» je s komunisti vred 6. Splošno se smatra, da volitve ne bodo izpremenile današnjega parlamentarnega položaja v Švici. Radikali ostanejo najmočnejši. Socialisti si morajo pribore komunistični mandat v Curihu, tako da bi komunistom ostal le en «divjak». Zelo verjetno je nadalje, da postanejo socialisti druga stranka namesto klerikalcev, ki so vložili vsled notranjega razdora kar 4 liste v kantonu Valais, dočim imajo tu radikali vezano listo s socialisti.

Kmečka stranka pod vodstvom doktorja Laura, ki se je pred leti odcepila od radikalcev, se sicer peča z načrtom, da ustanovi novo kmečko, toda zelo konservativno internacionalno, vendar utegne malo opesati v francoskih kantonih. Liberalni konservativci bodo ohranili svoje pozicije.

Zanimiva sta kantona Uri in Appenzell, kjer ne bodo volitve nič stale. Tu je namreč postavljeno le toliko kandi-

datov, kolikor je voliti poslancev. Volitev torej sploh ne bo.

Srečna dežela in zavidanja vredni kandidati, ki jim bo prihranjenih toliko neprespanih noči, potov in izdatkov.

II. konferenca organizacij privatnih nameščencev v Jugoslaviji

Beograd, 18. oktobra.

Danes se je ves dan vršila II. konferenca organizacij privatnih nameščencev iz vse države. Udeležba je bila nad vse pričakovane lepa; udeležilo se je okoli 40 delegatov iz vseh krajev države, zastopana so bila ministrstva pravde, soc. politike, Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, centralno tajništvo Delavskih zbornic v Beogradu, Savez delavskih sindikatov, Pokrajinski zavod v Ljubljani, Zagrebški, Merkur itd.

Konferenca, ki je imela namen, doseči v vrstah privatnih nameščencev v celji državi ujedinenje, je imenom sklicateljev otvoril g. Pfeifer iz Zagreba, ki je izrazil zadovoljstvo, da je ideja ujedinenja našla povsod lep odziv. Pozdravil je vse udeležnike, osobito predstavnike oblasti, uradov in razne strokovnjake na polju socialnega zavarovanja.

Izvoljeno je bilo nato predsedništvo konference, in sicer za Zagreb g. Pfeifer, za Beograd g. Arandjelović in za Ljubljano g. Urbančič, ki so izmenoma predsedovali konferenci.

Konferenca je takoj prešla na dnevni red. K prvi točki «Zaščita delavcev in nameščencev» sta poročala g. Colner iz Zagreba in g. Urbančič iz Ljubljane. Glavna zahteva je šla za tem, da se zaščita v smislu zakona čimprej izvede in da se uveljavi v Sloveniji in Dalmaciji veljavni «Zakon o trgovskih nameščencih» na vse priv. nameščence v vsej državi in da se uvedejo v vsej državi tudi hitro poslujoča obrtna sodišča.

K drugi točka «Socialna zavarovanja» je kot prvi poročal g. Kurtagić iz Zagreba in nato g. Urbančič iz Ljubljane. O stvari se je na konferenci in v komisiji za resolucije razvila zelo dolgotrajna debata in izkazalo se je, da so naziranja zelo različna. Enodušni so bili vsi delegati, da naj se raztezne «Zakon o Pokojninskem zavarovanju» na vsi državo. Imenom nameščencev iz Slovenije se je g. Urbančič zavzemal za načrt, ki ga izdeluje Pok. zavod v Ljubljani, ki gre za tem, da naj se zavarovanje vseh nameščencev v državi združi v enega nosilca za vse panoge, kateremu naj se priključi še zavarovanje za brezposelnost. Zastopnik Zagrebške trgovske bolniške blaginje gospod Kraus pa je zahteval, da naj se najprej omogoči dihanje tej blaginji. Bila je nevarnost, da se konferenca na tem vprašanju razbije, tembolj ker so g. Pfeifer in ostali delegati izven Slovenije zastopali tezo, naj bo nosilec za vsa zavarovanja v državi obstoječi Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Končno se je sklenilo, da se končna odločitev odloži na bodočnost, zahteva pa se za zagrebškega «Merkurja» in za Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani nemoteno pravica eksistence ter obenem raztegnitev Pokojninskega zakona in uvedba brezposelnega zavarovanja.

O tretji točki «Obdavljenje nameščencev» je poročal gosp. Pfeifer naravnost neverjetne stvari, ki se dogajajo širom države. Ugotovil je, da znaša za privatnega nameščencev eksistenčni minimum najmanj 40.000 Din letno in ta znesek mora biti prost davka, da nameščenec lahko najskromneje živi. Obdavljeni pa se šele preseže tega zasluzka (torej samo svojo preko 40.000 Din). K četrti točki «Brezposelnost, ukinitve privatnih trgovskih tečajev in inozemski nameščenci» je poročal gosp. Arandjelović. Ugotavljal je znano brezposelnost, zahteval ukinitve privatnih trgovskih tečajev in da se čim bolj onemogoči prihod tujih nameščencev. Gosp. Kurtagić je referiral o ujedinenju privatnih nameščencev v vsej državi. Po skoro štiri ure trajajoč vestranski debati se je končno posrečilo najti nekak modus, da se omogoči ujedinenje organizacij privatnih nameščencev v vsej državi. In sicer kot: federacija organizacij privatnih nameščencev v Jugoslaviji in poseben odsek je pooblaščen, da v teku pol leta izdela štatus in predprijave za kongres ujedinenja. Organizacije se imajo sporazumeti po pokrajinah, ki se dele kot teritoriji Delavskih zbornic, tako, da bo Slovenija en teritorij. Največje težave pri debati so bile s Slovenijo, ker stoji slovenske organizacije že leta in leta na staljši federacije in so to federacijo v lastnih vrstah že izvedle. Ker ujedinenje privatnih nameščencev brez Slovencev nima smisla, je šla konferenca do skrajnosti in z dobro voljo našla in sprejela sprejemljiv izhod. Konferenca je zaključila svoje delo ob 9. zvečer in predložila

predsedstvu konference jutri merodajni činiteljem sprejete resolucije. Privatni nameščenci imajo obilo upravičenih teženi, ki jih dosežejo le s skupnim nastopom in zato želimo strogo nepolitičnemu ujedinenju obilo uspehov!

proti dr. Šariću se javlja dr. Janjić

V odgovor na izjave nadškofa dr. Šarića se v «Politiki» javlja dr. Janjić z daljšo izjavo, kjer predvsem glede trditve, da dr. Šarić proti dr. Janjiću ni nikoli napisal niti ene besede, navaja: «Nedelja», organ vrhbosanskega kapitlja in stvari organ nadškofa Šarića, je napadel ne samo mene, temveč tudi celokupno državno politiko vseh strank, brez razlike, na najgrši način. Nihče ni o srbskem narodu, pravoslavni cerkvi in naši državi pisal sramotilneje kakor to osebo glasilo dr. Šarića. Tei ostudni kampanji, ki niti krone ni ostavila v miru, je konec napravilo sodišče, ki je zabranilo nadaljnje izhajanje lista.

Jaz ne vodim nikake kampanje proti nadškofu dr. Šariću. Z njim in njegovim urednikom se bom razgovoril pri sarajevskem sodišču, kjer sem zaradi dose-danih klevet in žalitev že vložil tožbo proti sedanjemu glasilu «Katolički Tjednik».

Nadškof dr. Šarić v svoji izjavi sam priznava, da deluje proti interesom državne in cerkvene politike. On izjavlja, da se glagolice veseli, a smatra, da je glagolice interna cerkvena stvar in da kot taka ne more biti urejena s konkordatom, marveč na drug način. Medtem i sama Sv. stolica v konkordatu s kraljevino Srbijo (1914) jasno izjavlja: «Njegova Svetlost (kardinal državni tajnik) pristaja, da katoliški latinskega obreda kraljevine Srbije uporabljajo v liturgiji staroslovenski jezik in glagolico v onih župnijah, katere se posamezno označijo na osnovi jezika, katerega se dotični župljani poslužujejo.»

Tores ono, kar je Sv. stolica enkrat že priznala katolikom kraljevine Srbije z imenovanim konkordatom, naziva nadškof Šarić za interno cerkveno stvar. ki kot taka ne spada v sestavo konkordata. Ali 24. junija 1914, ko se je sklenil konkordat, glagolice ni bila interna cerkvena stvar? Ako je Sv. stolica lahko dovolila glagolice kraljevini Srbiji, ne smatrajoč le samo kot «interno stvar katoliške cerkve, zakaj je ne bi mogla dati kraljevini SHS, v kateri gotovo polovica katoliškega življa uživa glagolice že stoletja!

Jasno je iz navedenega razvidno, ali so napadi tiska proti delovanju nadškofa dr. Šarića upravičeni. Za najzavnejše pa ob zaključku svoje izjave smatra dr. Janjić, da Vatikan gleda na pravoslavne cerkve in na zblizanje vseh krščanskih konfesij z drugimi očmi kakor dr. Šarić, ki še danes sele samo mržnjo med pravoslavljani in katoliki. Zato je skrajni čas, da se temu zlu napravi konec.

Beograjski listi o škofovem pismu

«Samouprava» in «Vreme» označujeta škofovo pismo kot zlorabo cerkvene oblasti.

Beograjska «Samouprava» objavlja znano pismo ljubljanskega škofa, ki grozi s cerkvenimi kaznimi duhovnikom, ki bi ne hoteli sodelovati s SLS. Škofovo pismo označuje kot slučaj nečuvvenega političnega terora in zlorabe cerkvene oblasti.

Radikalno glasilo naglašja, da se po zakonih naše države more v političnih in gospodarskih vprašanjih vsakdo opredeliti za načela, ki se mu zde najboljša. Ta individualna svoboda je predpogoj za vsako demokracijo in parlamentari-zem, ker more samo v tem slučaju priti narodna volja do izraza. Ako pa zavla-da taka praksa, kakor jo je pokazal ljubljanski škof s svojim pismom, potem nimajo nobenega smisla več volitve in narodna predstavnost. Bilo bi najbolje, da škof izlavi svoje mnenje, odnosno da ga izlavi papež za vse katolike naše države, patriarh za vse pravoslavne, veliki rabin za žide, a multija za muslimane. Potem bi bile nepotrebne vse komisije, odbori, strokovnjaki itd. za gospodarske zadeve. Z eno besedo, po tej poti bi se prišlo do popolnega absurda.

V naši kraljevini — nadaljuje «Samouprava» — se more vsakdo svobodno izreči za eno ali drugo gospodarsko ali politično načelo, za kapitalizem ali socializem, za agrarno ali za industrijsko politiko itd., za centralizem, federalizem, avtonomizem itd. Ljubljanski škof pa tega ne dovoljuje, temveč zahteva, da se mora vsak katolik njegove župnije tako opredeliti, kakor on hoče. Stranka, ki ji načeluje, se je izrekla za avtonomizem in mora torej biti vsak katolik njegove župnije avtonomist, vsak katolik njegove škofije se mora strinjati s smerjo zunanje politike, ki jo zastopa njegova stranka. Vsak katolik se mora ogrevati za ono, kar naglašja SLS. Škof odreja vsem duhovnikom svoje škofije, da morajo delati za politična in gospodarska načela, za katera dela SLS, ako pa ne delajo, jim preti s kanonskimi posledicami.

«Samouprava» naglašja končno potrebo, da morajo država zaščiti politično in gospodarsko svobodo državljanov, ako je navedeno pismo avtentično, kar se ji zdi skoro neverjetno. S pismom ljubljanskega škofa se bavi tudi beograjsko «Vreme», ki vprašuje: «Ali je mogoče?» List vprašuje, ali je

Od danas dalje Amundsenovo potovanje na Severni pol kino «Dvor»

mogoče, da cerkveni poglavar manj upošteva svobodo vesti in svobodo političnega prepričanja državljanov kakor pa priporočam andarm ali policijski pisar? Nepojmljivo je, kako se more služba Bogu primerjati s službo dr. Korošca, ali pa jo ji celo podrediti. Eksploatirati veno v strankarske svrhe, se pravi, podrediti verska čustva političnim, vero politiki cerkev stranki. Akcija ljubljanskega škofa pa ni samo proti interesom in ugledu katoliške cerkve, temveč tudi proti državnim zakonom. More se samo kvalificirati kot zloraba oblasti napram podrejenemu, napad na svobodo vesti in svobodo političnega prepričanja. Usta va in pozitivno zakonodajstvo jamčita svobodo vesti, političnih prepričan in svobodno presojanje državnih interesov vsem državljanom in na nobeni podlagi ne morejo cerkvene oblasti preprečevati svobodo političnih prepričan in strankarske opredelitve.

Država je dolžna — zaključuje «Vreme» — zaščititi najdragocenejše pravo svojih državljanov, svobodo vesti in političnega prepričanja. Te svobode ne smejo gaziti niti država in njeni najvišji funkcionarji, še manj pa se more dopustiti to cerkvenim dostojanstvenikom in naj pripadajo katerikoli cerkvi. Politična svoboda katoliških državljanov mora biti zavarovana ravno tako kakor ostalih, kar ni samo dolžnost države nego tudi interes katoliške vere.

Protestni shod proti previsokim davkom v Litiji

Litija, 18. oktobra.

Danes so se vršili pri nas v gostilni pri Mešku protestni shod proti previsokim davkom. Kako prede je postalo to vprašanje, je pokazala krasna udeležba davkoplačevalcev, ki so točno ob 10. dopoldne, ko je bil shod napovedan, zasedli vse prostore in so morali mnogi ostati še v veži in zunaj.

Zborovanje je otvoril g. Fran Lajo-vič, ki je naglašal, da naj pri tako važnem zborovanju izostane vsako strankarsko prerokanje, kajti davčni vijak nikogaj ne vpraša, kateri politični stranki pripada davkoplačevalce. Potrebno je, da vsi složno dvignejo svoj glas v obrambo našega gospodarskega obstoja. Gospod Cimerman iz Ljubljane nam je v dljšem stvarnem govoru pojasnil davčni položaj in s številkami dokazal previsoko obremenitev Sloveniji z davki. V razpravi, ki je sledila, so se razmotrivala razna davčna vprašanja. Mnogo ogorčenja je bilo zlasti radi prisilnega iztirjanja in radi davka na fizično delo. Merodajni činitelji naj torej še vendar enkrat uvidijo, da zahteva, kakor se danes nalagajo davkoplačevalcem pri nas, niso več obdavčenje, temveč direktna oddaja premoženja.

Zborovanje je poteklo popolnoma mirno in je ni motil nikak šovinizem, kljub temu, da je Slovenčeve dopisnik skušal shod demagoško omalovaževati, kar pa se mu ni posrečilo in se je posteno blamiral. Soglasno, od pristave vseh strank, so bile sprejete sledeče resolucije:

- 1) da se za politični okraj Litija davčna okrajna oblast zopet ustanovi in to iz razloga, ker je številno dokazano, da je politični okraj litijski glede obdavčitve za kočevskim okrajem najmočnejši v Sloveniji in je izključeno, da bi davčno okrajno oblastvo litijsko v Ljubljani zamoglo pravilno tako poslovati, kakor v okraju samem.
- 2) zahtevajo, da se uvedejo zopet plačilni nalogi, s katerimi davkarja natančno sporoči davkoplačevalcu, koliko ima za celo leto plačati na davkih. Te plačilne naloge davkoplačevalci rabijo, da vodijo ne le višino davčnih predpisov, temveč tudi evidenco plačil. Današnje davčne knjžice te evidenco ne dajo, ker se spozna na iste samo strokovnjaki.
- 3) zahtevajo, da se davek na ročno delo ukine, ker industrija, obrt in trgovina nikakor niso za to, da bi vršili posle davčnih iztirjalecev.
- 4) protestirajo proti temu, da se smatra Slovenija kot kraj, kjer bi mogli davkoplačevalci še nadalje zmagovati davčna bremena kakor do sedaj in predlagajo, da se merodajni faktorji na licu mesta prepričajo potom komisije, da blagostanje Slovenije ni tako, kakor si ga predstavlja g. finančni minister.

Protestirajo proti temu, da je uvedla fin. delegacija prisilno iztirjevanje davkov, predno so prizivne komisije rešile vložene prizive, ker se na ta način delajo državljanom samo sitnosti in nepotrebni stroški. Zahtevajo, da se odpravijo tajni davčni zaupniki, ker se vsled njih vršijo obdavčitve nepravilno. Nadalje zahtevajo, da delegacija ministrstva financ pri odplačilu zopet uvede olajšave tako, da dovoli odplačila v obrokih. Previsoki predpisi davkov, osobito davek na vojne dobičke, naj se prizadetim odpiše in se na ta način uvede knjigovodstvo v davkarjih, da se ne bodo izkazovali neiztirjljivi zozastanki.

Protestirajo proti nemoralu, da se dajejo nagrade davčnim organom za predpis in iztirjevanje davkov, osobito pa proti taksi, ki jo izvaja odgovorni faktor litijske davčne oblasti v Ljubljani, ki članom cenilne komisije ne pusti stvarno razpravljati. Najodločnejše protestirajo proti sedanjim davčnim metodam in zahtevajo izenačenje davčnega zakona za celo državo. Končno zahtevajo, da se sedanji eksistenčni minimum letnih 5.000 Din zviša na 20.000 Din in vsled valutarnih sprememb lestvica piše v dinarjih.

Politične beležke

Veliko zborovanje SDS se je v nedeljo vršilo v Daruvarju, kjer se je zbralo okrog 8000 seljakov in meščanov. Vsa ta ogromna množica je burno odobrvala izvajanja Svetozarja Pribičevića, Jurja Demetrovića in dobrovoljca Ante Jerkovića. Svetozar Pribičević je govoril poldrugo uro ter z znano močno retoriko in neizprosno logiko očrtal politični položaj in osobito stališče SDS napram radičevcem. Zborovanje je bilo ena sama veličastna manifestacija za unitaristično Jugoslavijo in pomenov nov triumf Svetozarja Pribičevića, kar tudi brez razlike ugotavlja-jo vse večerjanske beograjske novine.

Dejanja naj govore. «Novosti» prinašajo članek, ki poziva St. Radića, naj vsaj za trenutek preneha s svojim besedičenjem in o izvedbi raznih velikih problemov pa naj pokaže vsaj nekatere manjše, a realnejše rezultate. St. Radić, pravijo «Novosti», ostaja vedno v mejah svojih idej, ne da bi se spuščal podrobno v njihovo uresničenje, zahteva-va pa se dejanja in ne besede. . . .

Čudne stvari je dr. Korošec govoril v soboto v Zagrebu, kolikor je to razvidno iz stenografskega poročila, ki ga objavlja beograjsko «Vreme». Očitek, da sta naši klerikalni stranki (SLS in HPS) osnovani na verski osnovi in da torej mešata vero s politiko ter brani-ta duhovnikom svobodno politično opredeljevanje, je dr. Korošec pobijal z navedbami, da tudi drugod obstajajo politične organizacije na verski osnovi: v Avstriji, na Madžarskem, na Poljskem, v Nemčiji itd. Ampak, česar dr. Korošec ni raztolmačil: vse te stranke v inozemstvu bazirajo sicer svoj program na posameznih načelih krščanstva, ne morejo in ne smejo pa uganjati terorizma nad svobodno političnega prepričanja duhovnikov in vernikov, še manj pa počenjati zlorabe vere, kakor se je to dogajalo in se dogaja pri nas. Glede Francije, je dejal dr. Korošec, da tam ne more priti do katoliške politične akcije, ker so francoski katoliki razklani v monarhiste in republikance. Naša SLS je v tem vprašanju sicer mnogo bolj širokogrudna, pač pa duhovščini zabranjuje deklariranje za unitaristično državo in jo tira v separatizem in front proti obstoječemu stanju. Glede konkordata je dr. Korošec dejal, da SLS ne pojde no mnenje: «Jaz mislim, da se konkordati ne bi smeli skleniti, dokler imamo takšnega verskega ministra kot je sedanji.» Pa počakajmo! Če se dr. Korošec ne žuri, se drugim še manj. Končno je dr. Korošec dejal, da SLS ne pojde v vlado z radikali, ker ne uvažujejo njegovega programa la njenih načel. Izrazil pa je željo in prepričanje, da Hrvatska pučka stranka pri bodočih volitvah dobi vse mandate, kar se bo sigurno zgodilo, ako se Radičeva stranka ne povrne k hrvatski politiki. To bi bilo nekaj, nekaj . . . kakor poje Kecal v Prodani nevesti.

Vprašanje Radičevega vstopa v vlado. Kakor poročja «Vreme», smatrajo radikalni krogi, da se ima vstop St. Radića in ostalega vodstva v vlado rešiti s pravnega in ne političnega stališča. Radikali žele, da vidijo St. Radića in druge člane vodstva HSS v skupščini, kar se more doseči le z novimi volitvami. Zato obstoji edina možnost, da vsi radičevski poslanci enega okrožja ter njihovi namestniki odlože mesta ter se razpišejo nove volitve, pri katerih bi kandidirali člani vodstva HSS. Skupščina ne more revidirati svojega prejšnjega sklepa o razveljavljenju radičevskih mandatov, ker bi se tako ustvaril slab precedenčni slučaj, ki bi mogel mnogo škodovati parlamentarnemu režimu. «Vreme» tudi naglašja, da žele radikali, naj bi stopil St. Radić v vlado kot resorni minister, ker mesto podpredsednika vlade ni določeno z zakonom. Vsekakor pa žele, da si Radić pred vstopom v vlado pribori poslanski mandat, ker smatrajo, da bi se ustvarila zelo slaba praksa, ki bi škodila množ in ugledu parlamenta, ako bi se dovolilo, da vstopijo v vlado ljudje izven parlamenta. Po čl. 123. zakona o volitvah v Narodno skupščino iz l. 1922. nadomestne volitve niso predvidene in če bodo hoteli voditelji HSS z g. Radićem vred postati poslanci, bodo morali počakati do razpusta skupščine ter do novih splošnih volitev. Pot gosp. Radića do vlade je torej še precej dolga in trnava.

Mesto skušnjav!

Proces proti akcijskemu odboru zoper maroško vojno. Sodišče v Parizu je obsodilo in centumaciam radi anarchistične propagande sledeče člane akcijskega odbora zoper vojno v Maroku: Bonfond, Jean Bérard, Reynaud in Gilbert so bili obsoljeni vsak na 6 mesecev ječe in na 2000 frankov globe, René Bellenger, upravnik lista «Humanité» in Maurice Torres vsak na 8 mesecev ječe in na 2000 frankov globe, djak Chassagné in uradnica Girod vsak na 10 mesecev ječe in 2000 frankov globe. — Fašistovske parade. Ob priliki obletnice fašistovskega pohoda na Rim 28. t. m. se bo vršila v Milanu glavna parada miličnikov, ki bo ena največjih vojaških revij v Italiji. Paradi, katere se udeležijo novi poveljniki milice general Gonzaga, bo prisostvovalo 20.000 miličnikov, ki bodo zastopali 17 lombardskih legij. Parade se bodo vršile tudi v drugih mestih.

Po svetu

— Proces proti akcijskemu odboru zoper maroško vojno. Sodišče v Parizu je obsodilo in centumaciam radi anarchistične propagande sledeče člane akcijskega odbora zoper vojno v Maroku: Bonfond, Jean Bérard, Reynaud in Gilbert so bili obsoljeni vsak na 6 mesecev ječe in na 2000 frankov globe, René Bellenger, upravnik lista «Humanité» in Maurice Torres vsak na 8 mesecev ječe in na 2000 frankov globe, djak Chassagné in uradnica Girod vsak na 10 mesecev ječe in 2000 frankov globe. — Fašistovske parade. Ob priliki obletnice fašistovskega pohoda na Rim 28. t. m. se bo vršila v Milanu glavna parada miličnikov, ki bo ena največjih vojaških revij v Italiji. Paradi, katere se udeležijo novi poveljniki milice general Gonzaga, bo prisostvovalo 20.000 miličnikov, ki bodo zastopali 17 lombardskih legij. Parade se bodo vršile tudi v drugih mestih.

Naicenejše in res dobro
si lahko nabavite ženski plašč, možko sukno ali obleko če kunite
velour, sukno ali double
pri
A. POTOKAR, Ljubljana,
poleg trga pri Zmajskem mostu.
in si daste to napraviti po svoji volji pri zmerno ceno razumnojem krojaču.

Naši kraji in ljudje

Veličasten pogreb ravnatelj Voglarja

Maribor, 19. oktobra.

Slovenski Maribor je izkazal danes zadnje častno priznanje zaslužnemu nacionalnemu delavcu, umrlemu ravnatelju državnega ženskega učiteljskega Franu Voglarju. Nad tisočklava množica se je zbrala ob 15. pred Mestno hranilnico, kjer so počivali v avli ostanki predsednika njenega upravnega sveta. Pevski zbor gojenk ženskega učiteljskega je svojemu ravnatelju zapel pod vodstvom prof. Sprahmana ganljivo žalostinko in Glasbena Matica «Blagor mu». Ob krsti je nato spregovoril član upravnega sveta Mestne hranilnice in mestni podžupan g. dr. Lipold, ki je v kratkih stavkih narisal neumorno delovanje ravnatelja Voglarja in njegove zasluge ob in po prevratu v Mariboru, ki se bo enako častno spominjal poleg generala Maistra, dr. Rosine in dr. Vrstovška tudi ravnatelj Voglarja, agilnega tajnika mariborskega Narodnega sveta.

Žalni spreved so otvorile gojenke ženskega učiteljskega s svojim učiteljskim zborom, vladnica in trgovska šola. Krsto je pokrivala množica krasnih vencev. Sokol s starostjo dr. Boštjančičem in župnim starostjo Jul. Novakom ter društvenim praporom je bil izredno številno zastopan. V impozantnem sprevedu so bili poleg nešteti zastopnikov družtev, korporacij in zavodov ter uradov: prosvetni šef dr. Poljanec kot zastopnik velikega župana dr. Pirkmajerja, načelnik oddelka za trgovino in industrijo dr. Rataj, srežki poglavar dr. Ipavc, oblastni nadzornik Senekovič, za načelstvo demokratske stranke mariborske oblasti dr. Lipold, Šošarič, dr. Koderman, dr. Reisman in upravitelj bolnice Prekoršek iz Celja. Župan doktor Leskovar, minister v pokoju doktor Kukovec, za načelstvo demokratske stranke ljubljanske oblasti ravnatelj Jug in dr. Rape, za Proforsko udruženje prof. Jeran iz Ljubljane, za Hino-tečni zavod jugoslovenskih hranilnic dr. Feitich, ravnatelj ženskega učiteljskega v Ljubljani Orel, prof. Mravljanič za celjsko realno gimnazijo, za Celjsko mestno hranilnico in tamotšno krajevno organizacijo SDS ravnatelj Lesničar, predsednik mariborskih gospodarskih političnih društev g. Meglič, Kejžar, Pintar, predsednik kreditnega društva ravnatelj Detela in vse uradništvo

Mestne hranilnice in kreditnega društva, ravnatelj srednjih šol Zupančič, Pirc, dr. Tominek, Zmavec, dalje stolni župnik Moravec, prota Trbojevič, več katehetov, člani upravnih svetov Mariborske tiskarne, Mestne hranilnice, načelstvo kreditnega društva, načelniki uradov, narodne dame, ves odbor ženske podružnice CMD itd.

Nepregledna je bila vrsta Voglarjevih prijateljev in znancev, ki jim je prav iz srca spregovoril na grobu v imenu oblastnega načelstva SDS dr. Koderman, ko je naglašal, da je imel Maribor malo tako neutrudljivih in požrtvovalnih delavcev, kot je bil naš ravnatelj Voglar, ki smo ga našli povsod, kjer je bilo naporne dela. Prav tako so proslavili idealno delovanje umrlega, ki ni nikoli mislil na sebe, marveč samo na delo za učiteljski zbor ženskega učiteljskega, katehet Osterc, prof. Jeran za profesorsko društvo ter dr. Poljanec kot prosvetni šef mariborske oblasti.

Pevski zbor Glasbene Matice in ženskega učiteljskega sta zapela v zadnji pozdrav, hvaležne čudenke pa so še vsaka posebej položile v grobnico šopke jesenskih cvetic.

Električna hidrocentrala na Krškem polju

Gospodu kaplanu Tomazinu iz Cerklje očividno ni prav, da je naš list zopet prvi načel vprašanje električne hidrocentrala na Krškem polju. Zato je odgovoril na naš članek z dne 11. t. m. v «Slovincu» na način, ki je vse prej, samo ne stvaren. Zaviija tako, kakor da smo mi nasprotniki upravičenih kmetijskih zahtev. Na kratko smo omenili glavne ovire, ki preprečujejo gradbo hidrocentrala. Isto, kar trdi gospod kaplan, smo trdili glede premestitve kanala tudi mi, seveda pred njim. Prav tako je s preskrbo vode, ki je življenjski pogoj prebivalstva Krškega polja. Glede odkupnine se nismo čisto nič orjaveli, ker je jasno, da v slučajih, če je enkrat načrt odobren, odobri cene komisija. Vsakdo hoče pač imeti čim več dobička in gredo navadno zahteve pretrano visoko. Našteli bi lahko sličnih slučajev na stotine. Da bi kaj trdili, da so življenjske potrebe malekostne, ni res, kajti če so malekostne, niso več življenjske. Tudi to ni res, da bi prerezal kanal Krško čez pol, pač pa Krško polje, ki je vse kaj drugega. Treba je prihodnjič boljše čitati in ne iskati dlak v jajcu. Izvajanja gosp. Tomazina v «Slovincu» diše močno po demagogiji.

«Samozavestno» citirani stavek, «da se morajo pri velikopoteznih načrtih umakniti malekostne zadeve posameznikov» velja n. pr. tudi za novo zvezco z morjem. Kar pogledite v istega «Slovincu», ki se zavzema za Musilovo progno, dasi bi bili s to progno odrezani tisoči prebivalcev od drugod, in bi imeli ogromno gospodarsko škodo.

Uredništvo «Jutra» je zlasti v gospodarskih vprašanjih zelo kulantno in daje priloke raznim dopisnikom, da izrazijo svoje mnenje, ne glede na to, če se mnenja morda slučajno križajo. To je tudi v tem slučaju, ko sta omenjala gradbo centrala dva dopisnika, ki sta mogoče različnih naziranj. Članek od 11. t. m. se namreč v glavnih točkah križe z izvajanjem g. kaplana Tomazina in mogoče mu ravno to ni všeč. Bilo bi vendar smešno, da bi pobijali njegove dobre načrte le iz političnega nasprotstva. Tako naivni pa še zdavnaj nismo in tudi o klerikalni hujskariji nismo napisali niti besedice. Monopola za kanal pa za danes še ni in težko, da bi ga dobil gospod dopisnik.

V spomin Tonetu Rojcu!

Na drevo nad temnim, globokim tolmunom je vztrepetal list in se odrgal. Lovi se je in padal od vejice do vejice; a to so se plaho umikale in list je padel v globoki tolmun.

Umrli si, Tone, Ti pionir, ki si pomagal graditi naš veliki slovenski most, Ti si umrl in naše duše plakajo nad to izgubo. Ves si bil naš, z dušo in telesom, vedno si bil naš, ob vsakem času, povsod si bil naš, na kateremkoli mestu. Kjerkoli se je pokazala vrzel v naših vrstah, si jo hitel mašiti Ti s svojo krepko roko in jedrnat besedo in Tvoje delo ni bilo zaman. Povsod si bil na mestu, nikjer Te ni manjkalo. Nisi delal s presomom, ne samo z besedo. Kjer je bilo treba krepke roke in trdne volje, si bil Ti mož na mestu, tam smo spoznali Tvojo široko, krepko dlano, ki se ni strasila nobenega dela, nobenega napora. In kadar je bilo treba spregovoriti besedo, govoril si krepko in jedrnat, kakor govori mož-Sokol. Kdor Te je poznal in Te je razumel, je vedel tudi ceniti Tvoje delo. Najbolj pa Te spoznavamo sedaj, ko si se ločil od naših vrst, ko je nastala med nami neizpolnjiva vrzel.

Spomladi si nam vsadiš v našo zemljo tri lipe, tri mlade, zelene lipe, rekoč: To bo za naše male. In lipe so rastle in zelenele skozi celo poletje v mrzlo jesen. Baš v petek jim je odpadel poslednji list in s tem zadnjim listom je odpadel tudi list Tvoje življenja. Za ta list, Tvoj list, o Tone, ni več življenja. A Tvoje lipe bodo zopet zelenele in cvetele, ko se v igrah povrne in one nam bodo pričele še v pozno bodočnost, da jih je sadil naš zvesti pionir, naš Tone. V njih listju bo zapisano Tvoje ime, v vonju cvetja bo plaval Tvoj spomin.

Drag si nam bil, Tone, nenadomestljiv pionir, ki si postavil marsikateri pilot, ko si pomagal graditi naš most. In mi vemo, da ostane na Tvojem mestu neizpolnjena vrzel.

Ti, Tone, si umrl, a Tvoj duh živi med nami in Tvoj spomin bo drag nam in našim znancom. O Tebi nam bodo živo pričale Tvoje lipe tri...

Požar v Višnji gori

Višnja gora, 19. oktobra.

Tik višnjegorske cerkve, v hiši gosp. Ignacija Nadraba, poštnega uslužbenca v Ljubljani 2, je nastal v noči od nedelje na ponedeljek, okoli polnoči, nenadoma požar. Hišica je bila z deskami krita — ena zadnjih je vrste v našem prijaznem mestecu in stoji vrh ovinka državne ceste. Kdor pozna lego pogo-rišča podrobneje, si lahko takoj pridoči nevarnost za ves njeni okoliš, osobito za cerkev, stoječo na najvišji krajevni točki. Le dejstvo, da je bilo podstrešje skoraj prazno, in da ogenj ni dobil več netila, se je zahvaliti, da je bil požar še pravčasno lokaliziran na goreči strešni stol in odstranjena velika nevarnost za mesto.

Pogled na belo cerkev in novo preplekani visoki zvonik ob njej, je bil ob groznem ognju uprav bajno očarljiv. Ognjeni zublji so ob uri duhov celo že objemali cerkev.

Kako je nastal ogenj, je prava zagonetka. Lastnik hiše, gosp. Nace Nadrab, je bil odsoten v Ljubljani. S polnočnim vlakom se je vrnil v Višnjo goro. Stopivši v hišo, je takoj opazil, da gori v podstrešju ter je alarmiral soobčane. Da bi nastal požar morda vsled kratkega stika električnega voda, je čisto izključeno. Električni vod je namreč še danes nepokvarjen. Bolj verjetno je, da je zanetila oženi zlobna roka, kajti takrat ni bilo v hišici niti žive duše. Gasilci so se udeležili reševalnih del prvič tudi z novo motorno brizgalno, ki je delovala vzorno. Le žal, da je bil vodni rezervoar kmalu izčrpan. Reševalnih del so se pridno udeleževali tudi soobčani, ki so pogorelec rešili vso opravdo. Pohvaliti jih je treba javno. Vsi se pač v sličnih trenutkih dobro zavedajo, da je največja nevarnost vsemu mestu ravno ogenj, pred katerim ni varen nikdo. Enako je treba javno pohvaliti komandirja orožniške stanice in njegovo moštvo. Vsi so bili na svojem mestu in požrtvovalno pomagali pri gasilskih delih. Pogorelec je bil zavarovan proti ognju. Na pomoč so bili okoli 1. ure ponoči te-

lefonočno poklicani tudi gasilci iz Ljubljane, vendar pa so domačini medtem največje nevarnost že odstranili. Danes je pregledovala pogo-rišče posebna komisija in so se vršile uradne poizvedbe.

Prva javna razprava v Državnem svetu

Ljubezen mladega jetniškega paznika in lepe kaznjenske v Novem mestu.

V veliki dvorani Državnega sveta v Beogradu se je vršila v petek prva javna razprava o disciplinarnem prestopku Blaža Stepišnika, jetniškega paznika v Novem mestu. Sodil je peti oddelek; obtožbo je zastopal gosp. Štrukelj, toženca pa advokat dr. Jež v Beogradu.

Preteklo leto so zaprli v Novem mestu radi raznih nezakonitih dejanj natakario Marto Zupančičevo, Blaž Stepišnik je bil njen jetniški paznik. Mlada in lepa Marta so mu je takoj zasmilila in obenem silno dopadla. Spočetka jo je spuščal iz celice tudi v nedovoljenih urah, da se malo izprehodi, kasneje se je sprehajal celo sam z njo in stopil končno z njo v intimne odnose. In tako je naša mlada Marta mesto celice v vročo ljubezen jetniškega paznika. Stepišnik je bil radi tega obtožen in upravnemu sodišču v Celju ga je kaznovalo s 25 % zmanjšanjem plače za dve leti in ustavitvijo napredovanja za tri leta.

Na pritožbo državnega pravdnika je prišla zadeva pred Državni svet. Državni svet je na petkovi razpravi ugodil pritožbi državnega pravdnika in povišal Stepišniku kazen s tem, da ga je s svojo razsodbo penzioniral. To je bila obenem prva javna razprava, odkar obstoji ustanova našega Državnega sveta.

Alahova osveta

(Razprava proti Arnavtu, ki le v pljanosti ustrelil tri častnike.)

Pred vojnim sodiščem donavske divizije v Beogradu je te dni stal vojak Miftar Jusufović, ki je 18. aprila v Petrovaradinu na straži ustrelil tri častnike: administrativna poročnika Dušana Kokotovića in Milana Panića ter ruskega podpolkovnika Leonida Uspenskega.

Zločin je storil v pijanosti, prvič v življenju se je nabil vina. Miftar je Arnavt iz južne Srbije, musliman. Danes šteje 26 let. Vnovčen je bil že leta 1921. in je služil v Novem Sadu, 15 mesecev je služil pridno in voljno, lepega dne pa je dobil kofuto, ker ni dobro očistil avtomobila. Radi tega je pobežnil na Madžarsko, kjer je v Szegedinu tri leta prodajal bozo. Po nagovarjanju svojega očeta se je končno letos le vrnil preko meje, kjer so ga prijeli naše oblasti in ga po krajšem preiskovalnem zaporo odpravile v Petrovaradin k sedmemu polku na odslužitev ostalih treh mesecev vojaškega roka. Že naslednji dan pa se je zgodil navedeni zločin.

Bila je namreč ravno pravoslavna Velika noč in vojakovi so poleg dobrega jela dobili tudi vina. Vsi so pili, razun Miftarja. Zvest koranu in vseh svojih 26 let okusil opojne pijače, pa je tudi tokrat ni maral. Toda ker so tovariši toliko hvalili vino in prigovarjali, naj ga tudi on vsaj okusi, je Miftar prvič v življenju zatajil preroka ter zapored izpil dve čaši. Bilo je dovolj, zamagljalo se mu je pred očmi in zašumelo v glavi. Čez dve uri, ob 8. zvečer pa je moral na stražo. Prosil je poveljnika straže, naj ga pusti doma, ker mu je silno slabo. Toda komandir se mu je smejal: kako bi se človek mogel upijati od dveh čaš vina. In Miftar je moral na stražo.

Ko sem stal na straži — tako izpoveduje Miftar sam — so se v mraku pred menoj javljale čudne podobe, otroci in mošče, ki so govorili: Ubijmo Arnavta! Alah jih je poslal, da me kaznujejo, ker sem pil vino. Ponedel sem puško...

Kaj se je nadalje zgodilo, tega se Miftar ne spominja. Zbudil se je zjutraj ob obali Donave, ves razčapan in živčno strn. Izgubil je šakačo, niti čevljev ni imel na nogah, le puško je še krčevito držal v rokah. Tedaj se mu je začelo počasi jasnit, da je pobežnil s straže. In zopet je hitel dalje ob obali. Prosil je brodarja, naj ga prepelje na drugo stran, toda brodar je prestrašen vzkičnil: «Ti si morilec dvanaisterih ljudi!» — in je pobežnil pred Miftarjem. Zdal

Od danes dalje: „Amundsenovo potovanje na Severni pol“

Senzacionalni naravni posnetki v 6 velikih dejanjih.

Kino «LJUBLJANSKI DVOR»

Tel. 730
Predstave ob nedeljah ob pol 11 dop in ob 3, 5, 6, 8 in 9 uri zvečer, ob delavnih ob 4, 6, 8 in 9.

je Miftar začel slutiti, da je res moral koga ubiti. In začele so ga preganjati Erinje. Koderkoli je blodil, po obrežju in goščavju, povsod je čul preteči glas: «Morilec!» Dvanaist dni je tako blodil okrog, končno so ga le iztaknili po navdabah neke ženske.

Na zatočni klopi je Miftar skesano ravnodušen: «Ne vem, ali sem res koga ubil. Toda, če vsi pravijo, da sem morilec, bo menda res. Le jaz se ničesar ne spominjam. Ako sem jih res ustrelil, mi je žal za njimi kakor za rodnim očtom. Raje bi ubil sebe!»

Soprogji obeh ustreljenih poročnikov zahtevata 300.000 Din, a zastopnik podpolkovnikove soproge 240.000 Din odškodnine. Obtoženčev branitelj sodni poročnik Živković je postavil predlog, da se razprava odgodi in da se podrobno proučijo vse okoliščine. Sodišče je predlogu ugodilo in razprava je odgojena z motivacijo, da je treba točno ugotoviti, kdaj je bil Miftar na straži in kakšna je bila njegova fatalna opojenost.

Poneverba v Uradu za zavarovanje delavcev v Beogradu

Slovenski inkasant obsojen na pet let zapora.

V beograjskem Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev so prišli začetkom leta na sled velikim malverzacijam. Preiskava je dognala, da sta dva uradnika poneverila 112.000 Din uradnega denarja, nakar je sledila njihova aretacija in sta bila izročena sodišču. Poneverbe so se vršile na ta način, da sta inkasant Janko Čehovin iz Slovenije in šef računovodstva Nikola Vorkapič kasirala od raznih delodajalcev prispevke za zavarovanje delavcev, ki jih pa potem nista vknjižila, temveč najbrže porabila zase. Malverzacijo samo je izvrševal Janko Čehovin, naloz za to pa je dobil od šefa računovodstva Nikole Vorkapiča.

Čehovin in Vorkapič sta bila po odkritju poneverbe suspendirana in sta prišla končno v soboto pred porotno sodišče. Zaslanih je bilo več prič, ki so posebno težko obremenile Čehovina. Vsote, katere je inkasiral, niso bile nikjer vknjižene. Čehovin se je zavaroval s tem, da je dobil naloz za inkasiranje od svojega šefa Vorkapiča, kateremu je baje tudi izročil ves denar. Ta pa se je nasprotno zagovarjal, da je dal Čehovinu vsa naročila samo v svrhu, da pospeši delo, kakor se je vedno delalo. Odločno je zanikal, da bi prejel tudi en sam dinar poneverjenega denarja.

Na podlagi izreka porotnikov je bil Janko Čehovin radi poneverbe 112.000 Din obsojen na 5 let zapora. Nikola Vorkapič pa je bil oproščen, ker so prišli porotniki do prepričanja, da mu Čehovinove malverzacije sploh niso bile znane.

KINO IDEAL

predvaja danes zadnji dan

»S filmskim aparatom okoli sveta«

To potovanje je podvzel leta 1923 znani dr. Colin Ross, kateri je bil vodja ekspedicije, pisatelj in operater.

Ameriški imperij. — Japonska. — Kina. — Indija. — Siam. — Otok Bali. — Film je brezmejno kulturne vrednosti, poučljiv in zanimiv za vsakogar. Posnetki so krasni in dejanje vseskozi napeto-zanimivo.

Predstave v nedeljo: ob pol 11 dopolne, popoldne ob 3, pol 5, 6, pol 8 in 9 ur. Predstave v delavnikih: popoldne ob 3, 5, 6, 8 in 9 ur.

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama:
Torek 20.: zaprto
Sreda 21.: Maska pravljica C
Četrtek 22.: Pegica mojea srca D
Petek 23.: Za narodov blagor F
Sobota 24.: Periferija A
Nedelja 25.: Pegica mojea srca Irven
Ponedeljek 26.: Za narodov blagor B
Opera:
Torek 20.: Manon F
Sreda 21.: Mrtve oči B
Četrtek 22.: Nabor-Povratek (premijeri) E
Petek 23.: zaprto
Sobota 24.: Aida D
Nedelja 25.: Nabor-Povratek Irven
Ponedeljek 26.: zaprto.

Šentjakobski oder v Ljubljani
Torek 20.: Jakob Ruda. Otvoritvena predstava; gostovanje g. Milana Skrbinskega.

Dve premijeri v ljubljanski operi, V četrtek dne 22. t. m. bodo izvajali v operi dve novi deli in sicer: Gerbičovo dvodejansko opero «Nabor» in pa Hatzejevo opero «Povratek». Franc Gerbič, pokojni ravnatelj Glasbene Matice, je komponiral na besedišču

novela, ki jo je spisal njegov sin Hugon. Opera, ki jo je dokončal l. 1913. Opera doživljuje svojo premijero v četrtek na našem odru. Enodejansko opero «Povratek» je skladatelj Hatze posvetil svojemu učitelju, znamenemu komponistu Mascagniju.

Ljubljanska opera

V nedeljo zvečer so privzorili Mascagnijevo «Cavallera rusticana» in Leoncavallovo «Glumade». Po neštivilnem gledanju teh dveh oper spozna človek, koliko enotnejše je dejanje v Mascagnijevi dvodelni enodejanki in koliko nepotrebnih vrinkov je v Leoncavallovih isti dvodelni «Glumade»; vzorno pa ni nobeno besedišču. Odkod poje Turidu med predigro in kako da poje ljudstvo pred cerkvijo, ostane nerazumljivo; takisto je prisiljen zbor v Glumadeh, ki pospeva neke zvonove («Bim, bam...») te je Nedina pesem o lastavicih čisto lirski vrinek. Velika vrlina obeh del pa je bogastvo dramatičnih dogodkov, ki se logično zgoščajo do peripetije in katastrofe brez vsake katarze. Zato učinkujeta obe operi brutalno.

Da je ga. Thierry Kavčnikova

prav izredno dramatična Santuzza, polnokrvna Sicilijanka, smo napisali že lani. Svojo strast v ljubezni, obupu in maščevalnosti ter svoj strah in kes izraža z največjo učinkovitostjo. Tudi lirčna mesta podaja močno. Pevski je izvrstna, glasovno zmogovita, le v vokalizaciji včas nejasna. G. Kováč kot Turidu, lehkoten kmetiški fičfir, je vedno dober; kadar se s Santuzzo še naravno ogreje, celo prav dober.

G. Balaban je podal Alfija kot nekoliko vinjenega krvoločca, torej jako prenapeto. Spočetka pevski nesiguren, je bil nadalje korekten. Ga. Poličeva kot Lola učinkuje nekam operetno; zunanje pa imponira. Glasu z doslednim tremolom se moram šele privaditi. Gotovo je, da je nova ta pevka odrači jako rutinirana in vsestranski uporabna.

G. Holodkov kot prologov v «Glumadeh» je odlični in nudi najvišji užitek. Njegovo fraziranje je vzorno, vokalizacija izvrstna, tehnika dihanja dovršena, podajanje čustva okusno. Nadalje je bil prav realističen značaj. Ga. Lovšetova je po prvič Nedo in izgledala prav simpatično. V igranju lepo napreduje ter predstavlja Nedo, kakor Manon, v nekaterih scenah presenetljivo in resnično temperamentno. Da je izvrstna pevka, je priznано, njen glas je neoporečno izredno lep, mehak in prijeten. Kot operna pevka ima že precejšen

repertoar, a v petju na odru še včasih zaide v koncertnost, t. j. pozablja na dramo, celo na publiko in poje nekako zase. Takrat ne učinkuje, kar je škoda zanjo in za opero.

G. Mitrović je pel Silvija s prijetnim baritonom in čedno igro. Zdi se, da je še začetnik v petju in igri, a obeta na obo strani. Vtisik je bil simpatičen.

Veseli smo, da je končno naša opera dobila orgle, delo rajnega mojstra Goršiča, z 12 sprememami in še prav dobro ohranjene. Na posredovanju g. E. Adamića jih je odstopilo učiteljske, ki ima še ene manjše. Cerkevne scene se bodo sedaj izvajale v vseh operah v pravem občutju. Torej dragocena pridobitev! Fr. G.

Marionetno gledališče v Ljubljani se odprlo v kratkem, brčas se pred koncem meseca oktobra. Letos bo imelo prostore v mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovci cesti.

»Srbli, Hrvatji in Slovenci v Ameriki« je naslov knjigi, katero napoveduje založništvo «Bankarstva» v Zagrebu. Knjiga bo obravnavala gospodarske, socialne, kulturne in nacionalne probleme naše emigracije v Ameriki ter stane v predplačilu 150 Din, pozneje pa ji bo cena 200 Din. Naročila in denar je poslati na «Bankarstvo», Zagreb Marovska 30.

Iz življenja in sveta

Angleži v ameriški luči

Pravi Anglež se zdi Američanu najnerazumljivejša mešanica najbolj nasprotujočih si lastnosti.

»Ne morem razumeti teh Angležev, mi je ob priliki dejal moj rojak, ki je preživel par let v Londonu. »Ne morem razumeti njih trhovcev, ne njihove družbe, ne njihovih politikov. Moja služkinja mi je bila prav tako nerazumljiva kakor mož, ki je oskrboval moj avtomobil. Skušal sem se vživiti vanje, toda zaman. Zdi se mi, da jih ne bom nikdar razumel.«

Meni se godi prav tako. Kakor se nisem nikdar mogel privaditi angleškega tobaku — takozvani »English Mixture« —, tako se mi do sedaj še nikdar ni posrečilo shvatiti in doumeti enilsh mixture angleškega nacionalnega karaktera.

Anglež je neroden in se tega ne vede. Nič na njem ne spominja na široko prstodušnost Američana. A kljub temu je drzen in pogumen in zna biti tudi nesramen. Anglež je konzervativen in trmoglav, v svojem predsojdu tudi nasilen, a vendar ne poznam nobene dežele na svetu, kjer bi vladala večja svoboda govora kakor baš v Angliji.

Anglež ljubi preprostost, obožuje tradicijo in sovraži renegatstvo — ter obdružuje Bernarda Shawa. Nikjer drugod ne uživa monarhija večjega spoštovanja, nikjer drugod ni demokracija tako radikalna in nedostopna.

O Angležih trdijo, da jim je humor nepoznan. Toda kdo mi ve imenovati avtorje bolj humorističnih operet kakor sta baš Angleža Gilbert in Sullivan?

Nihče ne ljubi doma in domovine bolj kakor Anglež; nihče ne potuje po svetu več kakor Anglež. Nižje plasti angleškega naroda so surove, nedostopne v svojih pravicah, da celo prenehati; pa vendar stoji pravno mnogo višje kakor taiste plasti Francozov ali Američanov. V nobeni drugi državi ni individualizem tako globoko vkoreninjen, kakor v Angliji, nikjer drugod niso osebnost predpravice tako zasidrane kakor pri Angležih.

Angleže radi nazivajo farizejce, ki se postavljajo s svojo moralno in ponašajo z verostjo. To jim očitajo zlasti radi Francozi. Toda Anglež kot individuum zakriva svoje religiozno čustvovanje; dočim je znano, da Latinci molijo celo na javnih prostorih, bi bilo Angležu ljubše, da ga zalotijo pri tatvini sadja kakor pri molitvi.

Angleže označujejo kot narod kramarjev, toda oni so vse prej kot dobri trgovci. Angleži proizvajajo odlično blago, ne znajo pa — v primeri z Nemci in Američani — to blago tudi prodati.

Anglež živi nadvse rad na prostem, toda ko sem bil v Londonu, nisem nikjer našel na kavarni, ki bi se nahajale pod milim nebom kot na kontinentu. Na Angleškem je javno mnenje v pogledu alkoholnih pijač strožješe kakor v Zedinjenih državah, in Anglež sme piti, kjer in kadar se mu zluhi. Pa vendar v Londonu kar mrholi malih, skrith »šnelunk«, kjer točijo skrivaj vino in whisky.

Anglež je navidez provincialec par excellence; toda povejte mi narod, ki bi imel toliko uprav genjalnega smisla za kolonizacijo in ki bi znal tako do uro razumeti šege in navade podjarmljenih, koloniziranih rodov!

Angleški zakoni so prenatrpni s stari balastom bolj kakor katerikoli zakoni katerikoli narodov; a vendar ni dežele na svetu, kjer bi sodstvo funkcionalno hitreje in precizneje. Jaz ljubim angleški narod, a če bi me kdo vprašal zakaj, bi mu prav res ne vedel povedati. Najbrž zato, ker tiči v niem toliko nerazdružljivih zakonov. Čeprav sem Američan, teče v meni angleška kri in angleški ideali polijejo v meni. Zdi se mi, da ni narod na svetu, ki bi mi bil bližji kot angleški, pa vendar ne poznam nobeneza, ki bi mi bil tako tuj in tako daljni kakor baš angleški. (Frank Grane, Newyork).

Collarich - ustrahovalec

Kako je končal banditov tovariš. Dne 20. septembra 1923, sta prišla v Kopitarjevo gostilno v Gosičih pri Kanfanaru dva neznama gosta. Rekla sta, da sta trhovca z vinom ter sta se preskrbela s cigaretami in nato odrinila proti vasi Leme. Gostilničar je neznanca spremljal kos poti; ker sta ga tuja vprašala, če nosi orožje pri sebi, je Kopitar zavohal nevarnost in se poslovlil. Obvestil je o stvari bližnjo orožniško postajo, ki je takoj poslala patruljo na izvid. Patrulji se je pridružil tudi Kopitar, s katerim sta bila orožnika Baldasini in Delise. Trojica je kmalu dohitela »trhovca«. Delise ju je ustavil, eden pa je takoj potegnil revolver in začel streljati. Orožnik je odgovoril s strelom iz puške; pogodil je nasprotnika s kroglo do smrti. Mrtvec je bil, kakor se je potem izkazalo, Collarichev tovariš Ciak, ki je bil v družbi Battistija, Collarichevega zaupnika. Oba sta imela namen pletiti po Istri.

Collaricheva tolovajska družba je bila prava ustrahovalka prebivalstva v Istri. Trgovca Rudolf Zweck v Pulji je prejel nekoč od članov »tolpe črnih ptov« pismo, v katerem se je od nje zahtevalo, da prinese 10 tisoč lir in jih položi pod zid puljskega pokopališča. V pismu je stalo, da bo plačal morebitno neubogljivost z življenjem in da ga doleti ista usoda tudi, če bi skušal zadevo prijaviti policiji. Pismo je bilo brez podpisa, pač na je pod njim bila naslikana mrtvaška glava.

Dve podobni pismi je dobil tudi trgovca Romeo Rossi poleti 1923. V prvem listu so ga lopovi pozivali, naj jim izroči 5 tisoč lir, v drugem pa so svoj zahtevo urgirali ter mu grozili z umorom. Mož je oddal pismi policiji. Pisma s podobno vsebino so prejeli tudi drugi; na ta način je Collaricheva tolpa držala v šahu in strahu celo Istro, a posebno Pulo, kjer ni bil nihče varen življenja, dokler so bili banditi na svobodi in pod Collarichevim vodstvom.

Tri letalske nesreče

Čeprav je letalo postalo zadnje čase precej zanesljivo prometno sredstvo, se vendar še vedno dogajajo nesreče, pri katerih pride marsikdo ob življenje. Tako se je preteklo sredo pripetilo v Italiji kar troje velikih nesreč v zraku. Na poletu iz Spezie v Benetke je padlo pri Torinu v reko Pad povodno letalo vojne mornarice. En pilot je bil na mestu mrtve drugi pa je dobil tako hude poškodbe, da bo težko okrevati. Pri Bielli v Zgornji Italiji je moral vojaški letalec zaradi defekta na motorju pristati na njivi. Priletel pa je tako nesrečno, da je vijak zadel kmetico, ki je delala na polju, in ji odtrgal glavo. Letalcu samemu se ni nič zgodilo.

Tretja nesreča se je pripetila v Novatu, kjer je strmoglavilo na tla Capromievo vojaško letalo in zgorelo. Pilota so potegnili zgoljenega izpod ruševin uničenega aeroplana.

Afera grofice Bothmerjeve

V zadevi grofice Bothmerjeve, o kateri je pred par dnevi pisalo »Jutro«, da gre za veliko pustolovstvo in še večjo tatvino in da je stvar zbudila v Berlinu veliko pozornost, ker je bila dama povsod znana, se je sedaj posrečilo njenemu odvnetniku dr. Brandtu ugotoviti, da Bothmerjeva ni tatca.

Dr. Brandt je namreč doznal, da tatvine, ki jih je grofica Bothmerjeva baje izvršila v sanatoriju v kopališču Polzinu, ni pripisati njej, ampak dvema hišnima slugama, ki sta že aretirana. Grofica so dolžili, da je večkrat izmaknila večje zneske ženi odvnetnika Sommerja iz Berlina, s katero je bila vsak dan

Veledenjene dame

opozarjamo na izbrano zalogo Peluches (pliša) v vseh barvah, ki ga nudi že od 120 Din dalje trvdka Drago Schwab, Ljubljana.

- Mogoče.
- Ko se vrneš, ti zavrem čašo čaja. Zdiš se mi prehlajen.
- Že mogoče.
- Kaj ti je nočoj?
- Menda sem res prehlajen.
- Menda? Celu mrzlico imaš!
- Že mogoče. Mrzlice so različne.
- Zapretila mu je nežno s prstom in se nasmehnila:
- Vidiš, dragi, to me pa ne zanima. Glavno je, da ne pride do komplikacij! Križnik jo je poljubil na čelo in rekel:
- Moja dobra Favsta!
- Na svidenje, moj dobri — Ejert!... Sel je naravnost proti gledališču. Ulica je bila tiha in osamljena. Gorela je komaj vsaka tretja svetilka in še ta tako nemarno, da bi bilo svetleše, ako bi ne gorela. Bleda mesečna svetloba je sijala skozi ogljeno velevje samotnih kosterjev ob dolgi ulici.
- Nehote je ponavljaj Križnik ženine besede, izrečene z iskrenostjo duše, ki umeje diagnozo tajne bolesti.
- Taine? Kdaj je skrival pred njo svoje notranje življenje, svoje boje, ideale in razočaranja? Njegova duša ji je bila vsak čas odprta knjiga in ona je mogla brati kjerkoli in kadarkoli je hotela. Saj je bila ona prva in edina, ki je odprla z devetero ključj skrbno zaklenjeno knjigo ategove duševnosti! In od takrat

skupaj s tatvinami so spravili v zvezo tudi policijskega kapetana Hefterja, ki stanuje v isti hiši. Sedaj sta oba hišna slugi Oto Stangen in Pavel Wolff, ki sta bila zaposlena v sanatoriju v Polzinu, priznala, da sta ukradla zneske iz zaprtega kovčga gospe Sommerjeve.

Newyorški taksometri

Dočim izpodriva taksameter v drugih krajih izvoščka s konji je polagoma, se je to v Ameriki že zdavnaj in narlo zgodilo. Danes je v Newyorku in tudi v drugih večjih mestih Zedinjenih držav taksameter že nekaj popolnoma navadnega in je postal potrebno prometno sredstvo za »ubogega« človeka.

V zadnjih petih letih se je število taksametrov v Newyorku podvojilo in jih je danes že skoraj 22.000. Avtomobilski izvošček napravi v Newyorku povprečno po 70 km na dan, vsi taksametri skupaj pa približno poldrug milijon. Ker je na enem vozilu povprečno za pet oseb prostora, se z njimi lahko pelje istočasno okrog 100.000 ljudi.

Največ se poslužujejo v Newyorku taksametrov zjutraj med 7. in 9. uro, ko gredo nameščenci v pisarne ali tovarne. Radi se jih poslužujejo tudi popolndne, ko zapuščajo delo. Naravnost naval pa je nanje zvečer med 7. in 9. uro, ko se peljejo Newyorčani, ki nimajo lastnega avtomobila, v gledališče, kinematografe ali na druge zabave.

Podobnost od zadaj

Pred par dnevi je bila v Parizu zanimiva razprava, za katero so se Parižani zelo zanimali in je bila zato tudi dvorana nabito polna. Proces ima zanimivo ozadje.

Gre za gospe Charles Wilsonovo, rojeno Parižanko, ki je še lani, ko se je pisala Aneta Martinotova, služila pariškim slikarjem kot model. Obtožen je ilustriran časopis »Paris Plaisirs«, ker je objavil fotografije, ki predstavljajo tožiteljico v Evinem kostumu, toda s proč obrnjenim obrazom. Priče, večinoma slikarji in kiparji, hvalijo izredno lepoto telesa gospe Wilsonove in ga primerjajo z Venero, Heleno, Diano in Kleopatro. Vsi zatrjujejo, da se ji ni treba sramovati nagote na slikah, ki so razstavljene v raznih zbirkah in galerijah.

Na razpravi je odgovorni urednik lista izjavil, da inkriminirane slike ne predstavljajo tožiteljice. Pokazal je sodniku več fotografij, ki predstavljajo dame v popolnoma istem položaju. Pozval je sodnika, naj ugotovi, če more, ali je katera teh slik tožiteljica. Sodnik je moral priznati, da ni mogoče spoznati od zadaj fotografiranih dam, ako ni videti obraza. Zato je vrnil tožbo, ki zahteva precejšnjo odškodnino za brez dovoljenja objavljeno sliko. Sodnik pa je posvaril list, naj v bodoče ne objavlja več takih slik.

Čudno izvajanje rzsodbe. Malce čudna sodna razprava je bila pred par dnevi v San Franciscu. Gospa Shalnerjeva, ki se je dala od svojega moža ločiti, ga je že par dni potem zopet tožila, ker je vzel rzsodbo preveč dobesedno. V sodbi za ločitev zakona je namreč sodnik rzsodil, da se ima imovina zakoncev deliti in dobi vsak enaki del. Mož pa je vzel rzsodbo tako dobesedno, da je šel in razgal vsak del pohštva, klavir, mize, omare, stole, postelje itd. natančno na dva dela in s tovornim avtomobilom dostavlil svoji bivši ženi njeno polovico. Sodniki najvišjega sodišča, ki so se imeli baviti z drugo tožbo v zadnji instanci, so rzsodili, da je postopal mož v popolnem skladu z rzsodbo in so zato pritožbo zavrnili.

Brezžični telefon med Londonom in Newyorkom. »Morning Post« poroča, da se v kratkem otvori brezžična telefonska zveza med Londonom in Newyorkom. Trinminutni razgovor bo najbrže stal en angleški funt (okrog 270 Din).

Sneg. Z raznih krajev Evrope in Amerike prihajajo vesti o velikih snežnih zametih. Sneg je začel letos padati precej zgodaj. Zadnje dni je zapadel skoraj po vsej Skandinaviji debel sneg, ki je na mnogih

krajih onemogočil vsak promet. Vsa dežela je pod visoko plastjo snega. Več vlakov je obtičalo v snegu in jih doslej še ni bilo mogoče izkopati iz bele odeje. Pri Björnfeldu je valed snežnega meteža skočil tovorni vsak iz tira. Na stotine kilometrov daleč so potrpane vse telefonske in brojavne žice. Na mnogih krajih so divjali tudi silni viharji, ki so napravili precej škodo. Tudi v južni Srbiji je zabelo zadnje dni snežiti in je pomokod sneg 15 cm visok.

Nezgodu ameriškega podvodnika. Pri Santiagu v Kaliforniji je zadel pretekli teden podvodnik št. 25 ob minovko. Obe ladji sta bili precej poškodovani, vendar sta mogli sami dospeti v pristanišče.

Polet Parca Teheran. Francoski avjstik Nognes je dospel iz Bagdada v Teheran in je s tem srečno zaključil svoj polet iz Pariza v Perzijo.

Velika železniška nesreča se je pripetila pretekli teden pri Kalifi v bližini Kalkute v Indiji. Dva osebna vlaka sta zadel drug ob drugega. Pri tem je bilo 20 ljudi mrtvih, okrog 50 pa ranjenih.

Akti o Matteottijevem procesu. O Matteottijevem procesu pišejo italijanski listi, da obsegajo spisi in štiri mnenja strokovnjakov okrog 20.000 strani. Akti z izjavami prič obsegajo 4 debele zvezke. Doselej je bilo v preiskavi zaslišanih okrog 500 prič in njihove izjave so napolnile 2000 strani. Zasliševanje Filipellija samega obsega dobrih 400 strani. Dolge pripravljalne spise so postavili Rossi, Filipelli, Putato in celo Dumini.

Kapitan Amundsen je prišel te dni v Newyork. V Zedinjenih državah namerava prejeti predavanja o svojem poletu proti severnemu tečaju. Računajo, da bo njegova turneja po Ameriki trajala kakih šest mesecev.

Poštne za Ameriko zgoreta. V bližini Rouena na Francoskem je zgorela poštna ambulanca, ki je imela 150 za Severno Ameriko določenih pisem in drugimi pošiljkami. Škodo cenijo na več milijonov frankov. Del za Ameriko namenjene pošte so rošili.

Velika tatvina draguljev. V hotelu »Excelsior« v Rimu sta se nastanila novoporočena zakonca iz Amerike, ki sta bila na ženitovanjskem potovanju. Pred par dnevi sta šla opoldne v obednico. Ko sta se povrnila v sobo, sta zapazila, da je nekdo vlomil v njun kovček in odnesel rzsodnega nakita za nad dva milijona lir. Policija domneva, da je ukradel dragulje drug zakonski par, ki je isti dan zapustil hotel. Doselej ni še nobenega sledu o krivcih.

V. pokrajinski zbor Jugoslovenske Maticice

Ptuj, 18. oktobra. Danes je zborovala v našem mestu prva naša obrambna organizacija, Jugoslovenska Matica. Zborovanje je imelo značaj mogočne, a dostojne narodne in državne manifestacije. K sprejemu delegatov iz cele Slovenije se je zbralo na ptujskem kolodvoru vse, kar je prežeto ljubezni za narod in državo. Zastopani so bili vsi državni in civilni uradi s sreznim poglavarjem dr. Vovčično na čelu, zastopane pa so bile tudi vse šole, Mladina drž. gimnazije in meščanske šole je tvorila špalir. Ob prihodu vlaka je godba intonirala »Naprej«. V imenu ptujске podružnice J. M. je pozdravil goste dr. Bratina, v imenu mesta in njegovega Jugoslovenskega prebivalstva pa župan dr. Senčar. Obenem se je za prisrčni sprejem zahvalil predsednik J. M., g. prof. dr. Pretnar, Ljubka deklica Danica, hčl g. dr. Fermevca je poklonila krassen šopek svežega cvetja predsedniku za glasljivo deklaracijo. Ob zvokih godbe se je nato pomikala imponantna povorka in Društveni dom (nekadaj Deutsches Vereinshaus), kjer se je točno ob določeni uri vršilo zborovanje delegatov.

Zborovanje je otvoril z daljšim nagovorom predsednik dr. Pretnar, pozdravljajoč vse reprezentante oblasti in zavodov, zastopnike Prosvetne zveze, vseh kulturnih in narodnih organizacij, kakor tudi žurnalistike. Posebno priznanje zaslužijo naše učiteljstvo, ki stoji Matici od začetka z vso vneomo ob strani ter se je odlikovalo pri vseh njenih akcijah. Potrebna pa je tudi pomoč duhovščine, ker le na ta način bo mogoče poglobiti zanimanje za Matico tudi v kmečke sloje. Zalibog pa je akademika omadina skoraj popolnoma odgovodnila in premalo se brinjalo za Matico tudi vlada in njeni faktorji. Zelo razveseljav je sklep Prosvetne zveze, naj storijo njeni člani povsod in vse v proseh Maticice. Istotako je toplo pozdraviti sklep »Jugoslov. Straže«, ki je ustavila vse aktivno delo ter je prenesla na J. M. — Ob zaključku svojega govora je govornik predlagal zahvalo odstopivšemu predsedniku mariborske podružnice g. prof. Ribariču, udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in resolucijo ministru dr. Niščiču, ki se opozori na veliko važnost dela J. M.

POLOŽAJ NAŠIH ROJAKOV NA KOROSKEM, PRIMORSKEM IN MADŽARSKEM.

O tem je podal glavni tajnik g. K. Mahkota prav podroben pregled. Teža zgodovinskih dogodkov, ki so se vršili na naših tleh in stalno, večstoletno raznarodovanje nam je silno skročilo našo posest in nas pritiskalo na samo poldrugmilijonski narod. Končana svetovna vojna pa je izvršila na našem narodnem telesu njihujšo operacijo s tem, da nam je izrezala pljuča in srce, Pljuča, ko smo izgubili izhod na morje, naše Primorje, srce pa, ko je bila ugrabljena dežela, kjer je tekla žilnica našega rodu in jezika. To dvoje je tudi vzrok, da se moramo še danes boriti za svoj narodni obstanek.

Potem je navajalo poročilo podrobno vse kričee krivice, ki jih mora prenašati naš živeli na Koroskem v solah, cerkvah, uradih in vsem javnem in zasebnem življenju, končno pa konstatira veselo dejstvo, da je vkljub vsem neprilicam ostal naš živeli na Koroskem izredno trden in narodno zaveden.

Tudi naši rojaki v deželi fašizma ne klonijo pod težo krivic in nasilja, temveč se vztrajno organizirajo društveno in gospodarsko. Za naše ljudi, ki so ostali pod oblastjo Madžarov, je prevzela vso skrb podružnica J. M. v Murski Soboti.

Za vzdrževanje kulturnih stikov z našimi brati tam preko potrebujemo v prvi vrsti knjig, revij, muzikalij, instrumentov, sklopičnih slik, sestavljenih predavanj itd. Skratka vseh predmetov, ki služijo v povzdigo kulture. Denarna sredstva naj služijo v podporo poučnih tečajev, izdajo knjig, informativnih spisov in za gospodarske potrebe prepotrebni družtev. Nikdar pa ne za potrebo posameznikov. Neobhodno potreben nam je stalen stik z našimi brati in pa informacije o njih v vse naše časopisje in naklonjeno časopisje prijateljskih narodov. Jugoslovenska Matica je in ostane vedno strogo kulturna organizacija.

VIRI DOHODKOV.

Poleg prispevkov članov, odnosno podružnic, so pomagale J. M. izvrševati posel razne zbirke, ki so bile zasnovane iz pisarne pokrajinskega odbora. Druga književna loterija, ki je razširila nad 8000 knjig med našim narodom, je donesla okrog 60.000 Din čistega prebitka. Druga akcija so bili naši pihri. Letošnja zbirka pihrov je donesla Matici nad 50.000 Din. Ko omenjamo uspehe književne loterije in zbirke pihrov, ne smemo pozabiti učiteljsva, onega idealnega in požrtvovalnega faktorja, kateremu gre v prvi vrsti in glavna zasluga. Izvrstno se je obnesel lansko leto meseca novembra dinarski dan, ki ga je uvedla J. M. po čeli Sloveniji in je prinesel nad 100.000 Din, kakoršne svote še nismo dosegli v Sloveniji z javno zbirko. Tudi od športne loterije je pričakovati lep čist dobiček.

POGLAD NA PRVO PETLETJE.

Letos zaključuje J. M. prvo petletnico svojega poslovanja. V teh petih letih je imela skupnih dohodkov 3,362,843 Din, izdatkov pa 3.339,827 Din torej ima še na razpolago 123.016 Din in pa veliko vrednost v svoji knjižni zalogi. V tej dobi se je rešilo 1138 prošelj in razposlalo nad 80.000 knjig. Pisarna je rešila 11.751 dopisov. Tajnikovo poročilo je bilo sprejeto z viharnim odobravanjem.

POZDRAVI IN IZJAVE.

V imenu D. C. M. je pozdravil zbor šol, upravitelj g. Fr. Jamšek z izjavo, da je vodstvo družbe vedno pripravljeno, svoja pravila tako izpremeniti, da bo mogoče skupno obrambno delo. Zastopnik Prosvetne zveze iz Maribora je podal izjavo, da hoče Zve za vztrajno delovati za J. M. Slično izjavo je podal tudi zastopnik ptujске Orjune.

PREDLOGI PODRUŽNIC.

Pismene predloge so poslale razne podružnice, tako Maribor, Vrhnika, Škofja Loka, Moravče, Domžale, Murska Sobotna itd. Vse tam izražene želje bo odbor resno pretresal in po možnosti upeštoval.

VOLITVE.

Z enodušnim vzklikom je bil izvoljen sledeči pokrajinski odbor: predsednik dr. Janko Pretnar, profesor; prvi podpredsednik Fran Finžgar, župnik; drugi podpredsednik Josip Mohorček, inspektor državnih železnic v Mariboru; tajnik Karol Mahkota, administrator »Narodnega Dnevnik«; blagajnik dr. Drago Marušič, odvnetnik v Ljubljani; blagajnikov namestnik: Jernej Kopač, svečar v Ljubljani. Odborniki: Rakko Salmič, trgovec v Celju, dr. Lambert Erlich, univ. profesor v Ljubljani, Josip Gorup, sreznki šolski nadzornik, dr. Prin Kidrič, univ. profesor v Ljubljani, Franc Podboj, vladni svetnik v Litiji, dr. Gorak, Ljubljana, dr. I. C. Oblak, odvnetnik v Ljubljani, Stane Detela, ravnatelj Mariborske tiskarne, Maribor, Anton Slatnar, tiskarnar, Kamnik, Ivan Tavzes, notar v Logatcu, Josip Žnidarič, sreznki poglavar v Kranju, dr. Ivan Lah, profesor v Ljubljani, Josip Stubaj, ravnatelj borze dela v Mariboru, profesor Seveč, Murska Sobotna. — Pregledovalci računov: dr. Dinko Puc, odvnetnik in gerent v Ljubljani, Ivan Srebrnič, računski nadsvetnik v Ljubljani.

Nedra Sterad:
Na poti v gledališče.
(Začetek šestega poglavja povesti »Gospa Lina«.)
V Davidovih psalmih stoji zapisano: Verovaj sem, ko sem hotel to govoriti: jaz sem bil aboten čez mero. Jaz sem rekel hiteč: Vsak človek je lažniv.
In velik moralist Tolstoj zahteva, da se mora v mislih izključiti možnost obževanja s tujimi ženskami ravno tako, kakor je ta možnost izključena med sihom in materjo, med sestrami in ženami svojih prijateljev.
Tako je končal Ivan Križnik tisti večer svoje beležke.
Stopil je v spalnico, kjer je žena devala v posteljo malega fantka, in je dejal:
— V gledališče grem.
— Sedaj ob devetih?
— Igrajo Hedo Gabler!
— Radi mene...
— Tudi radi Hede ne in če bi jo igrala sama Marija Not! Preveč je Hed, da bi jih hodil gledat v gledališče! Zamnima me Ejert!
— Mislim, da je tudi Lövborgov zadosti na svetu!
— Že mogoče.
— Dvomiš?

leži pred njo nezaklenjena in odprta. Marsikaj v tej knjigi je čudnega in tajnega, žalostnega in obupnega, napisanega z drobnimi tankimi črkami, marsikaj je prečrtanega in zamazanega, popravljenega in rdeče zaznamovanega, toda tudi to leži pred njo odprto in očitno.
Res, ponekod, kjer je pisava zelo drobna in zelo tanka, kjer je skoraj vse izkrižano in prekrižano, tam je treba obregra drobnogleda, da se razločijo črke in besede, stavki in odstavki.
So pa tudi mesta, kjer ne pomaga najboljši drobnogled, kajti črke in besede, stavki in odstavki se sicer razločijo, toda kdaj, kako in zakaj so bili zapisani, tega ne pove noben drobnogled.
Tudi je marsikje nejasna vsebina mrtvega besedila, ki more vzlje vedno odprti knjigi in vzlje drobnogledu ostati za vse čase nerešena uganka. In ne samo more, tudi mora.
To so trenutki, ki jih ne doživi vsak človek, temveč je oni, ki so mu bili namenjeni — in ki niso otroci tega časa in tega sveta. Izločili so se strmi z dušo, ki jih je pričakovala od vekomaj.
Tega res ne zna brati nihče, tudi največja ljubezen ne, toda kdor razume ostalo, razume tudi to. Kdor razume, da mora ostati vse tako, kakor je ostalo, razume tudi, da je moralo tako ostati.

ti. In v ljubezen verujoča duša razume vse!
Taka duša je njegova Favsta. Dolgo ni mogel verovati vanjo. Leta so minevala v trpljenju, ki bi presegalo trpljenje večno zavrnjenih, ako bi mogel človek premeriti trpljenje duše in ga primerjati z mukami, ki jih je ustvaril Bog za Luciferja in za njegovo družbo.
Varal se je, ko je mislil, da je našel resnico. In ta samoprevara, ki jo je imenoval čudežno ozdravljenje mrtvoudne duše, je bila kakor vrvi, ki si jo zaveže okoli vratu samomorilec s trdnim namenom, da je ne odmorež nikdar več. Gledal je sonce, pa je domneval, da je slep, ker mu je premočna svetloba jemala vid. Poslušal je razbijanje pijancev po klavirju, pa je mislil, da je to umetnost, ker ni poznal not. Bil je prepričan, da hodi utrujen na strmo goro, pa je blodil in se porival po ostrem kamenju v megleni dolini.
In ko je trpel v smrtnem plesu, ki si ga je izmislil sam, je brala Favsta v odprti knjigi njegove duše, verujoča v njegovo ljubezen. Vse je razumela. Tudi nerazumljivo, izkrižano in prekrižano je razumela. Ni pa mogla razumeti njegovega pošastnega obupa, ki je izmogočeval nieno upanje. Morala je peslati z njim vratolomni ples, dokler se ni z zadnjimi močmi iztrgala in odletela na trda kamenita tla...

Gospodarstvo

Bolezen na poznem hmelju

Svoječasno smo je poročali, da je nastopila na poznem hmelju v Savinjski dolini neznana bolezen, ki grozi uničiti to vrsto hmelja v savinjskem hmeljskem okrožju. Hmeljarsko društvo v Zalcu je zaradi tega naprosilo predstojnika Patološkega laboratorija gospodarsko - šumarske fakultete zagrebške vseučilišča privatnega docenta dr. Vladimira Škoriča, da je na licu mesta proučil to bolezen.

Te dni je dr. Škorič poslal hmeljarskemu društvu v Zalcu naslednjo izjavo:

Pregledani pozni hmelji v Zalcu in okolici je obolen zelo težko zaradi glive peronospora caucinabina Orth. Napad glive se ni omejil samo na liste, temveč so okuženi v obilni meri trte, panoge in celo plodovi hmelja. Zaradi tega je bilo listje hitro uničeno, dober del panog se je posušil, plodovi pa so slabo ali sploh niso dozorevali. Zato je bila množina letošnjega pridelka zelo majhna in njezova kvaliteta slaba. Po nekkih indicijih se lahko sklepa, da ta peronospora prezimuje v obliki micela v hmeljskih koreniki — sicer bodo pa ni mogla dokazati šele poznejša preiskovanja. Iz dejstva, da ta peronospora tvori v listih, panogah in v trti trajne organe za prezimovanje (tako zvane oospore), se nujno priporoča, da se vsi okuženi deli rastline po trgatvi in ko so že asimilati odpotovali proti koreniki, zberjo in sežgo ter se njih pepel potrosi po zemlji kot nadomestilo onega dela izrpane hrane.

Da bi se mogel zaščititi napad peronospora v bodočih letih, bo potrebno hmeljske rastline škropiti z bordsko tekočino (bakrena galica in apno), kakršna se uporablja tudi v vinogradih. Prvo škropljenje bo treba izvrševati takoj po ozelenitvi rastline s trideset odst. bordsko tekočino, drugo 15 dni po prvem z 1 odst. raztopino, tretje pred razcvitom, a četrto po končanem razcvitu z 1 in pol odst. raztopino.

Naravno je, da se vsako škropljenje mora takoj ponoviti, ako je deževje zabranilo, da se tekočina na listih in panogah ni posušila.

Zaradi dejstva, da se hmelj vzreja precej visoko, se bodo morale uporabljati posebne brizgalice, s katerimi se bo lahko brizgalo 6 do 7 metrov visoko. Morda bi se dale tudi navadne vinozgradske brizgalice akomodirati na tako visoko škropljenje.

Zelo dobro bi bilo, ako bi prihodnje leto za časa prvega poganjanja hmelja vestno opazovali njegov razvoj, da me o event. nastopu peronospora na prvih, prav mladih poganjkih in listih takoj obvestite, da mi bo mogoče določiti, ali prezimuje peronospora v koreniki ali kje drugod; iz dosedaj pregledanih se to ni dalo pozitivno določiti. Posebno dobro bi bilo, ako bi se društvo obrnilo na prvega opazovalca bolezni s prošnjo, naj prihodnje pomlad z največjo natančnostjo zasleduje razvoj rastline in nastop peronospora ter vestno zaznamuje obelebele rastline, katere bi se potem pregledale na licu mesta.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (19. t. m.)
 Pšenica: baška, 1 vagon 247,50; baška I vagon 250, Turščica: nova, sremska, 4 vagoni 106; baška, sušena, 10 vagonov 160; banatska, 6 vagonov 136,50 — 138. Moka: «s», 1 vagon 400; «oss», 1 vagon 405; «z», 1 vagon 350. Pšizol: beli, baški, zbrani, 2 vagona 205. Tendence mlačna.

Komisija za sklepanje trgovinskih pogodb. Z odlokom ministrstva trgovine in industrije se bo ustanovila stalna medministerialna komisija, ki bo vodila pogajanja in zbirala material za sklepanje trgovinskih pogodb s tujnimi državami.

Kongres mlinarske industrije v Beogradu. Centralna zveza lastnikov mlinov sklicuje za dan 21. t. m. kongres vseh lastnikov mlinov v kraljevini. Na kongresu se bo med drugim obravnavalo tudi vprašanje nove železniške tarife.

Uspeh jesenskega Prškega velesejma. Pišejo nam: Jesenski Prški velesejem, ki se je vršil v prošlem mesecu, je imel okrog 2300 razstavljalcev; od tega veliko število iz inozemstva. Nekaj držav je privedlo oficijelne izlozbe. Največja od teh je bila francoska. Krasno izložbo je privedla tudi Italija s sodelovanjem okrog 40 največjih italijanskih industrijskih podjetij. Tudi naša kraljevina je imela svoj jugoslovanski oddelek, ki pa kot prvi poskus izložbe v Pragi zaradi pomanjkanja časa ni mogel biti prirejen v takšnem obsegu, kakor bi se pričakovalo od naše države. Ne glede na to pa je jugoslovanska izložba dosegla zelo dobre poslovne uspehe in je mnogo storiла za propagando našega narodnega gospodarstva. Na vsak način je potrebno, da bo v bodoče jugoslovanska izložba na Prškem velesejmu prirejena v večjem obsegu. Prihodnje leto se bo Prški velesejem priredil od 21. do 28. marca ter od 29. avgusta do 5. septembra. Posebniki obeh prirediteljev iz Jugoslavije imajo 50-odst. popust na jugoslovanskih in češkoslovanskih ter 25-odst. popust na avstrijskih in madžarskih železnih. Razen tega ne potrebujejo češkoslovanskih vtrzumov na potnih listih.

Svilarstvo v Hercegovini. Pred davnim časom je bilo svilarstvo v Hercegovini zelo razširjeno, pozneje pa je popolnoma propadlo. Sedaj se je tamkaj začela akcija za oživenje te gospodarstvene panoge. V to svrhu je določeno državno zemljišče Gnojica pri Mostarju za nasade murv. Tu se bodo gojile murve in brezplačno razdeljevale ljudstvu v Hercegovini, Črni gori in Dalmaciji za gojitve sviloprejk.

Slaba trgatve grozdja v Hercegovini. Kakor poročajo iz Hercegovine, je letošnja trgatve grozdja v celi Hercegovini tako po količini kakor kakovosti za 50 odst. slabša od lanske.

Odlikovanje domačega podjetja. Tvrška Romec & Co, tovarna upognjenega pohištva in lesna industrija, Duplica pri Kanjniku, je razstavila na drugi mednarodni razstavi za stanovanja, higijeno, glasbo in sport ter splošno iznajdb, ki se je vršila letos meseca septembra pod pokroviteljstvom belgijskega kralja in kraljice v Bruxellesu, svoje izdelke oklenjenega lesa s pristnimi furnirji, ki jih je kot prva uvedla v fabricacijo pohištva v naši državi, in upognjeno pohištvo. Jury razstave je priznala tvrdki odlično Grand prix z zlato medaljo za njene izdelke, kar je vsakokrat v veliko čast domačemu podjetju.

Trgovinski promet Trsta je po statističnih podatkih dosegel v avgustu skupno 3,90 milijona ton napram 3,79 milijona ton v enakem času lanskega leta. V prvih 8 mesecih t. l. je dosegel 36,99 milijona ton napram 38,89 milijona ton v enakem času lanskega leta.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Ljubliji sprejema do 25. t. m. ponudbe za dobavo 100 komadov dimnih cevi in 100 komadov patent kolen za gornje cevi. — Direkcija državnih železnic v Ljubliji sprejema do 27. t. m. ponudbe za dobavo furnirja; do 30. oktobra t. l. ponudbe za dobavo 1050 kg medene pločevine, za dobavo 10.000 kilogramov dinamoa olja, za dobavo mehke temper litine ter za dobavo 1 jermena 40 metrov dolgega. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije, oglasj so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubliji.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubliji sprejema do 27. t. m. ponudbe za dobavo 9000 kg jute; do 30. t. m. za dobavo spiralnih svetrov za kovino, za dobavo 7000 kg španskega trstja, za dobavo 20 komadov železnih sodov, za dobavo spiralnih svetrov. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Ljubliji sprejema do 25. t. m. ponudbe za dobavo 4000 kg kalcijevega karbida. — Dne 1. novembra se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Subotici odertalna licitacija glede dobave 10.000 kg lesnega olja in 1500 kg katrana. — Predmetni oglasj so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubliji za vpogled.

Italijansko žitno tržišče je bilo v zadnjem času zelo mlačno. Ponudba je znatno presežala povpraševanje. Zato na glavnih tržiščih ni zaznamovati večjih zaključkov. Domača pšenica se trguje po 165—178 lir, turščica po 110—120 lir, moka «0» 243—248 lir, «0» po 235—240 lir za 100 kg. V Trstu se kupčuje večinoma z inozemskim žitom. Poslovanje je v Trstu obče slabo. Kupujejo se le najnujnejše količine za dnevni konzum.

Borze

19. oktobra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupciški zaključki). **Vrednote:** investicijsko 80—0 Vojna škoda 345—0, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—23, komunalne zadolžnice Kranjske deželne banke 20—23. **Celjska posojilnica** 201—202 (201), **Ljubljanska kreditna** 230—0, **Merkantila** 101—102 (101), **Kreditni zavod** 175—183, **Strojne** 120—125, **Trbovlje** 338—348, **Vevče** 120—0, **Nihag** 0—40, **Stavna** 130—140, **Sešir** 138—144. — **Blaga:** i.e.s.: bukovina, suha, 1 m dolž., fco meja, 5 vagonov 22,50—22,50 (22,50); bukovni plohi 25—100 mm, neobrobjeni, suhi, monte, od 2 m naprej fco nakladalna postaja 0—460; javorjevi plohi, 50—100 mm, neobrobjeni, suhi, monte fco nakladalna postaja 0—650, borovi remeljni, 7/7, 8/8, 10/10, 4 m, II./III., fco meja 0—550; hrastovi frizi 4—8 cm, 30—50 cm, fco meja 0—1300; hrastovi frizi 5—10 cm, 25—50 cm fco meja 0—1300; hrastovi plohi 50 mm, 2,60 m, neobrobjeni, fco meja 0—1150; hrastovi plohi 50 mm, 2,60 m, obrobjeni, fco meja 0—1400; jelovi remeljni 29/58, 34/68, 68/68, 58/58, 48/48, 88/88, 98/98 mm, 4 m vsake mere po en vagon, fco meja 530—0; borovi plohi 50 mm, 3, 4, 4,50 m, neobrobjeni, suhi fco nakl. post. 0—450 češnja, oreh, javor 30, 80, 100 mm, 1,50—3 m., fco nakl. post. 0—725; poljski pridelki: pšenica domača, fco Ljubljana 260—0; turščica: stara, fco slavonška postaja 0—185, nova, prompina, fco slav. post. 1 vagon 122,50—122,50 (122,50), pova v storžih, fco slav. post. 0—75; oves sremski, fco nakl. post. 0—170; fižol: riavi, sremski, fco nakl. post. 0—200, mešani, sremski, fco nakl. post. 0—170, ribničan, fco Ljubljana 300—0, mandolon, fco Ljubljana 285—0, prepelčar, fco Ljubljana 310—0; krompir beži, gladki, fco štaj. post. 0—75; proso medjimursko, par, Ljubljana 0—273.

ZAGREB. Promet na tržišču bančnih papirjev je bil precej slab. Tečaj, v kolikor je prišlo do zaključka, ne prikazujejo nikakih sprememb napram petku. Le Pražedion je zaradi močne ponudbe oslabil od 960 na 950. Industrijski papirji beležijo nekoliko zaključkov po nespremenjenih tečajih. Nekoliko večji promet je bil v Eksploataciji, ki je tokom sestanka nekoliko oslabil. Vojna škoda beleži nadaljni skok. Začela se je trgovanje po 350, a zaključila je na višini 353 napram tečaju v petku na višini 342. Za november se je trgovanje po 356—358. Sorazmerno z Vojno škodo se je uvrstila tečaj investicijskemu ter agrarnim. Dinar je davj v Curthu zabeležil povprečni tečaj 9,2175 napram 9,225 v soboto. Zaradi tega se je začelo zagrebško devizno tržišče nekoliko čvrstejše, a je proti koncu zopet oslabilo. Narodna banka je ponujala blago v posameznih čekih. Skupni promet v devizah je znašal 10,9 milijona dinarjev. Notralne se devize: Amsterdam 2255—2275, Dunaj 789,6—799,6, Berlin 1336—1346, Bruselj 257—261, Italija izplačilo 224,74—227,14, London izplačilo 272,14—274,14, ček 272 in ena osminka — 274 in ena osminka,

Newyork ček 36,04—36,64, **Pariz** 250,07—Praga 166,23—168,23, **Švica** 1083,75—1091,25 v a l u t e: dolar 55,35—55,95, fr. fr. 254—258, efekti: bančni: Litorale, zaključek 50, Trgo 11—12, Eskompta 129,5—131, Kreditna Zagreb 132,5—134, Hipo 72,5—73, Jugo 110—111, Ljubljanska kreditna 225—0, Obrtna 87,5—88,5, Pražediona 945—950, Slavenska 49—50, Narodna 4900—0; industrijski Eksplo atacija 51,5—53, Dubrovačka, zaključek 600 Sečera 500—510, Gutmann, 375—395, Slaveks 138—140, Slavonija 51—52, Trbovlje 340—355, Vevče 0—120; državni: Investicijsko 81, agrarne 50, Vojna škoda prompna 352—353, za oktober 332—334, za november 336—338.

BEOGRAD. Devize: Dunaj 794—795, Berlin 1343—1345, Budimpešta 0,0789—0,791 Italija 225,5—226, London 272,9—272,95, New York 56,32—56,34, Pariz 250—251, Praga 167,35—167,39 Švica 1086,5—1087,5.

CURIH. Beograd 9,20, Berlin 123,60, Newyork 519,25, London 25,13, Pariz 22,95, Milan 20,70, Praga 15,375, Budimpešta 0,007260, Bukarešta 2,45, Sofija 3,775, Varšava 85, Dunaj 73,05.

TRST Beograd 44,55 — 44,75, Dunaj 350 do 360, Budimpešta 340 — 360, Praga 73,75 do 74,25, Bukarešta 11,75 — 12,25, Pariz 110,60 — 111, London 121,56 — 121,75, Newyork 25,10 — 25,25, Curih 490 — 484, Berlin 590 — 605.

DUNAJ. Beograd 12,56 — 12,60, Berlin 168,68 — 169,18, Budimpešta 99,14 — 99,44, Bukarešta 3,37 — 3,39, London 34,31 do 34,41, Milan 28,19 — 28,31, Newyork 708,55 do 711,05, Pariz 31,25 — 31,41, Praga 20,9950 — 21,0750, Varšava 117,05 — 117,55, Curih 136,50 — 137,50, Sofija 5,12 — 5,16; dinarji 12,54 — 12,60.

BERLIN. Beograd 7,445, London 20,302, Newyork 4,195, Pariz 18,47, Praga 12,42, Curih 80,79, Dunaj 59,13, Milan 16,69.

LONDON (Opoldne) Beograd 27,3, Newyork 484, Italija 121,12 in pol, Dunaj 34,36, Švica 25,12.

NEWYORK (Zaključno 17. t. m.) Beograd 1,77 in tri četrtinke, London kabel 4,84 in ena šestajstinka, Italija 4,03, Švica 19,27.

Sport

Hazena Atena : Ilirija

5:4 (1:1)

Napeto pričakovana prvenstvena tekma Atena : Ilirija je končala z zmago Atene. Kombinacijsko mnogo boljše, poizrtvovalnejsa in mnogo odločnejša družine Ilirije je podlegla po ostru, mestoma nefairi igri do čaka nezaznane Atene ter ji morala prepušiti dve važni točki, ki bosta najbrže odločevali o podaveznem prvenstvu.

Igra prične s početnim metom Ilirije, ki preide takoj v ostre napade, ki končajo po večini z razantnimi streli Bernikove na gol. Takoj v začetku izgleda, da bo Atena doživela občuten poraz, kajti Ilirija pritiska vedno znova na njena vrata, ki jih s sigurnostjo brani internacionalka Cimpermanova, kateri se ima Atena zahvaliti za zmago. Kljub vsem odličnim napadom, Ilirija ne odneha ter napada vedno znova, tako da pritiska Ateno popolnoma v defenzivo. Premo Ilirije se čuti vedno bolj. Po neprestanih napadih doseže Bernikova z ostrim strelom vodstvo za Ilirijo. Po menjajočih se napadih se posreči Ateni izenačiti, avto gol Jermolova. Do konca prvega polčasa se ne posreči nobeni družini zvišati score, tako da konča polčas neodločeno z 1:1.

V drugem polčasu postaja igra še živahnjejsa in v kratkih presledkih zviša Bernikova rezultat na 3:1 za Ilirijo. Med tem za greši Jermolova II. precejnji foul, ki pa je bil napravljen, vsaj izgledalo je tako, povsem nenamena, za kar je sodnik izključil ter diktira proti Iliriji kazenski strel, ki ga pretvori Atena v gol. Po kratkem času zabije Atena tretji gol, porabiš priložnost, ko je Jermolova bila izven igre. Tempo igre postaja vedno hitrejši in ostrijši, tako da presega vseh nedopustne meje. Obe družini se trudita odločiti igro v svojo korist, kar se posreči Iliriji po Bernikovi, ki izrabiti taktično pogreško branilke Jansky, ter zviša score na 4:3. Kmalu nato izključi sodnik Cimpermanovo vsled skrajno nesportnega obnašanja. Ko vstopita izključeni igralci v igro, se posreči Ateni zabiti v kratkem dva gola in s tem odločiti igro v svojo korist. Zadnja dva gola, ki jih je dosegla Atena, sta bila streljana iz kazenskega prostora, ki pa jih je sodnik kljub temu priznal.

Ilirija je igrala eno svojih najboljših tekem v letošnji sezoni, odlikovala se je z nprirnomo poizrtvovalnostjo ter pokazala dosti lepe kombinacijske igre. Tehnično je precej prekašala svojo nasprotnico, v taktičnem pogledu pa je nekoliko zaostajala za Ateno. Najboljša moč njene družine je bila Vidrova v obrambi, ki se jako lepo razvija ter postaja od tekme do tekme boljše. Ona je danes naša najboljša branilka, ki nikdar ne odpove. Izvrsna je v defenzivni igri, istotako dobra pa je tudi v ofenzivni igri, le nekoliko preostre igre se mora odvaditi. Dobra je bila toplot Jermolova v голу, ki je branila v lepem stilu mnogo težkih strelcev. Njena velika napaka je, da ne ve kdaj naj zapusti gol in ravno na račun te napake gresta zadnja dva gola. Krilika vrsta nekoliko šibka zlasti Jermolova II., ki je igrala prvo težjo tekmo, pokazala pa je dovolj rutine in je bila v tehničnem oziru prav izvrstna. Petanova pod svojo običajno formo. Napadalna vrsta, katere duša je bila dobro razpoložena Bernikova, je predvedla efektivno, izredno hitro, ter lepo kombinacijsko igro. Pokazala je pred golom veliko odločnost in brzino, kar smo doslej pri tej družini dosledno pogrešali. Leganova pridobiva polatoma zopet n. v. svojih formi, ne zna pa streljati na gol Omanova je, kar smo opazili že pri zadnji

tekmi proti Primorju, popolnoma iz forme. Rešila je svojo nalogo komaj zadovoljivo. Njeno mesto ni v napadu, temveč v krilski vrsti, kjer smo jo videli že pogosto izvršno igrati.

Atena je nastopila v tej tekmi kot favorit, bila si je zmagave svesta. Vendar pa ni podala igre, i odgovorja jeni običajni moči. Igrala je zlasti v početku silno nervozno ter raztrgano, kar bi skoro poplačala s porazom, da se ni v drugi polovici zmašla in pričela igrati bolj premišljeno. Pogrešali smo toplot zlasti pri napadnih vrsti ono efektivno, lepo kombinacijsko igro, ki odlikuje običajno atenski napad. Vzrok temu je bila najbrže nervoznost. Dobro tuš ni vplivala spremenjena postava napadalne vrste. Petričeva nikakor ne spada na krilo, ker je prepočasna. Zupančičeva v sredini je bila popolnoma na svojem mestu, vodila je premišljeno vse napadalne akcije ter jako dobro razdeljevala žoge. Dokazala je zopet, da je ena najboljših vporabljenih moči Atene. Erbežnikova na krilu dobra zlasti v streljanju na gol. V krilski vrsti jako poizrtvovalna in ambiciozna Zannernjeva, ki je rešila marsikatero težjo situacijo. Njena igra pa je, kakor pri Vidrovi, preostra. Jenkova zaostaja daleč za Zannernjevo, pozna se ji, da nima še dosti treninga, poleg tega pa igra preveč počasno in komodno. Jansky v obrambi ne spada na to mesto. Atena bo pač morala dobiti za to mesto drugo, gibčnejšo moč, ker se dosejanja branilka po našem mnenju ne bo razvila in povzpela nad svojo sedanjost formo. Cimpermanova je, kar smo povdarjali že pri prejšnjih tekmah, naša najboljša vratarica. Tekmo v korist Atene je odločila edinole ona s svojo izvrstno igro.

Sodnik g. Schneller topot ni bil siguran. Imel je zbog silno napete igre težko stališče. Protipravilno je priznal tudi oba zadnja gola proti Iliriji, ki sta bila streljana iz kazenskega prostora. Publike za naše razmere mnogo, kar dokazuje, da dobiva hazena vedno več ljubiteljev.

Nogomet v Sloveniji

V Ljubliji so se prošlo nedeljo vršile ena prijateljska in tri prvenstvene tekme. Prvenstvena tekma Primorje : Slavija je odgodila, ker je Slavija za to prosila. V nastopnem izidi:

Ilirija : Rapid (Maribor) 7 : 4 (5 : 0). Kljub precejšnjemu porazu, ki ga je moral mariborski Rapid doživeti o. Ilirije, mariborsko moštvo ni napravilo slabega vtisa. Rapid je zlasti v drugem polčasu nudil močan odpor in je v kratkem času, ko je Ilirija že vodila s 7:0, zabil Ljubljancem 4 gole. Boril se je z veliko odpornostjo ter s tem pokazal lep sportni duh. Ilirija v prvem polčasu ni imela težke naloge in se tudi ni potrudila. V napadu sta bila dobri obe krili Janez in Doberlet, dočim notranji trio ni pokazal najspejše igre. Manjkalo je zlasti medsebojnega razumevanja. V krilski vrsti sta bila dobra Tavčar in Lado, Gabe pa je nekoliko popustil. Slab je bil branilec Dolinar, Miklavčič v голу na mestu. Papidovo moštvo se je odlikovalo s svojo poizrtvovalnostjo in agilnostjo. Lepih kombinacijskih potez ni pokazalo. Ilirija je bila skoraj vedno v precejšnji premoži in je proti koncu igrala precej nepremišljeno. Sodil je g. Sternad.

Slovan : Hermes 2 : 1 (1 : 1). Izrazito defenzivno moštvo Slovana si je v otvoritvi igri priborilo v prvenstveni tekmi proti Hermesu dve važni točki. Zmagalo je v led svoje odločnosti. Hermes ni bil slabši od svojega nasprotnika, vendar pa je igral že mnogokrat boljše.

Ilirija : Svoboda II : 0. Ilirija je nastopila s svojo rezervo in je z lahkoto premagala svojega protivnika.

V Mariboru: Merkur : Mura 14 : 0. Lepa zmaga Merkurja nad Muro, ki je nastopila samo z devetimi igralci. Mura je za cel razred slabšeja od Merkurja in je zato rezultat popolnoma realen. Edino dobro točko ima Mura v vratarju, ki je obranil mnogo težkih strelcev in s tem očeval svoj klub že večjega poraza. Merkur je igral zelo dobro in predvajal predvsem kombinirano igro. Sodil je g. Radolič dobro, le enega Merkurjevega igralca je brez povoda izključil.

Ostale nedeljske nogometne tekme

Zagreb: WAC (Dunaj) : Gradjanski 5:1 (5:0). Dunajčani so igrali krasen nogomet in so bili zlasti v prvi polovici odlični. Diktirali so izredno oster tempo. V drugi polovici so nekoliko popustili in so se omejili na prodore posameznih igralcev. Igra je bila sedaj precej otvorenja, vendar pa je napad Gradjanskega igral preveč raztrgano, da bi mogel doseči kak uspeh. Predtekma Gradjanski rez. : Hašk rez. 5:2 — Prvenstveni tekmi: Hašk : Croatia 4:0 (0:0), Concordia : Železničarji 2:2 (2:0).

Beograd: Prvenstvene: Jedinstvo : Šumadija 2:2, Sokol : Jadran 2:2. Grafiki : Radnički 2:2, Slavija : Karagjorgje 4:0, Ruski : Brdjanin 4:2.

Sofija: BSK : Sofijski SK 6:4, BSK : Lewski 1:0.

Praga. Namesto prvenstvene tekme med Sparto in Slavijo, ki je bila vsled dežja odpovedana, je bila odigrana med imenovanimi kluboma prijateljska tekma, ki je bila pri stanju 2:2 v 23 minuti druge polovice prekinjena. V soboto se je vršila lokalna tekma CAFK : Vrbovice 2:1. V finale prideta torej Sparta in CAFK.

Bratislava: Cricketer (Dunaj) : Makabi 5:0 (1:0).

Dunaj: Radi dežja in viharja je bilo mnogo prvenstvenih tekem odpovedanih. Od prvotno določenih sta bili odigrani samo med Amateurji in Slovanom, ki je končala s 4:0 (3:0) za Amateurje, in Wackerom in Admro, v kateri je zmagal Wacker z 2:1 (0:0). Amateurji so si utrdili vodilno pozicijo. Hakoah in Simmering sta namesto prvenstvene tekme igrala prijateljsko tekmo, v kateri je zmagala Hakoah s 7:4 (4:1). V drugi neamaterski ligi je bila odigrana edina prvenstvena tekma med klubom Nicholson in Sturm 07, ki je končala s (3:1) v prid prvga.

Stafetni tek Kranj-Ljubljana

Zmagalo moštvo ASK Primorje.

V nedeljo se je na 24 km dolgi progi Kranj-Ljubljana vršil stafetni tek za profesionalno darilo, ki ga je pred dvema letoma daroval SK Jadran. Leta 1923 je po luti hribi zmagalo vsled večje vzdržljivosti moštvo Jadrana v času 1:32:45 z naskokom od 20 m pred Laskom. Lani se ta tek ni vršil. Za letos se je pričakoval oster boj, ki pa je izostal, ker favorit Ilirija ni startal. Kljub temu, da ni bilo prave konkurence in da je močan protiveter oviral tekače, se je zmagovalni stafeti Primorja, ki je do spela kot prva na cilj, posrečilo izboljšati čas od leta 1923 za skoraj pet minut. Moštvo Primorja, ki je startalo v postavi Anhar, Perko, Pintarič, Slamič H., Slapničar, Vidic, je pokazalo da ima zelo talentirane juniorje. Moštvo Jadrana, v katerem so nastopili znani tekači v dolge proge (Prauensis, Jamnik, Matejca, Kristan in jugoslovanski rekorder na 10 km Kregelj) ni nudilo onega, kar se je pričakovalo.

Organizacija tekmovanja, ki se je izvršila v redu, je bila dobra. V kratkem potek tek: K startu sta se prijavili dve stafeti Jadrana (ena s 6 tekači po 4 km, ena s 3 tekači po 8 km ter ena stafeta Primorja. Na prvem kilometru sta tekača ene stafete Jadrana in stafete Primorja tekla skupaj, do čim je tekač druge Jadranske stafete izstopil. Kmalu se odtrga Anhar ter pridobi skoraj 800 m. Za prvi predaji preda palico Perku z naskokom treh minut v času 13:30. Nadalje pridobi Perko proti Kernu 41 sek. ter preda pri km 16 Pintariču v času 28:55. Pintarič zviša razliko na 5:15, torej vodi z 1,5 km. Pri tretji predaji odide Slamič v 42. minuti, Jadranašu Kristanu se posreči, da Primorje ne more zvišati difference. Slapničar, ki prevzame pri km 8 palico od Slamiča v času 57:33, zviša naskok proti Prauensisu od 5:15 na 7:45. Zadnji tekač Primorja Vidic dobi pri km 4 palico od Slapničarja v času 1:11:03, ne forsira teka ter reže cilj pred glavno pošto v zelo dobri kondiciji in z lepim finishom v rekordnem času 1:27:57. Zadnji tekač Jadrana na dolge proge Kregelj zmanjka v bravu roznemu teku difference na 6:57 in pride na cilj v času 1:34:54. Primorje je s to zmago dobilo v enoletno posest pokal Jadrana.

Redno glavna skupščina JZSS se je vršila v nedeljo v Ljubliji. Zastopanih je bilo devet klubov ter beogradske in zagrebške podsavez. Skupščina, ki jo je vodil predsednik dr. Souvan, je pokazala lepo delovanje Saveza. O poteku skupščine bo mo se poročali. Izvoljen je bil sledeči odbor: Predsednik dr. Souvan, podpredsednik Joso Gorec, I. tajnik Vl. Vrandić, II. tajnik Vl. Pintar, blagajnik F. Jerala, odbojniki prof. J. Ravnik, dr. Jesenko, dr. F. Pavlin, Danilo Martelan, St. Pelan, dr. Hadži (Zagreb). Namestniki: Karl Sircelj, F. Prosečan, D. Zmajc; revizorja St. Stojan in St. Predalič. Referent za smučanje Ivan Tavčar, za drsanje inž. Blouček, za sankanje inž. Leo Mencinger.

Hazena Mura : Merkur 13:0. V nedeljo je gostovala v Mariboru odlična družina Mura, najjačša v mariborskem okrožju. Mura se je odlikovala zlasti po lepi kombinaciji in pokrivanju. Pri Merkurju odlični vratarica in leva krilka. — **Mura : Ptuj 14:2.** Lepa zmaga zdaleka močnejšega nasprotnika.

ASK Primorje (hazena sekcija) danes ob 12.30 uri prvenstvena hazena tekma s TKD Atena na igrišču Atene (Tivolji) Slovence hazenašice morajo biti točno ob 12.15 uri na igrišču: Jančigaj Viks in Vid

Dopisi

KRANJCI. Tukajšnji Sokol je pričel v četrti pod strokovnim vodstvom br. Janko Avnika na kegljišču Nar. doma streljanje na tarče za dobitke. Za streljanje, ki je vsak ponedeljek in četrtek ob 20. ure dalje, bodo med kranjskim, kakor tudi okoliškim prebivalstvom veliko zanimanje, kar je poznani kljub slabi reklamni obisk prvega večera. Ciljanje na tarčo in tekovanje med posamezniki za prvenstvo napravljiva med pomembnimi dvotipni posameznih strelcev mnogo zabave, kdor se hoče zabavati, naj se udeležijo streljanja.

ZUZEMBERK. Na koroski dan popoldne je zbralo pod starodavno slovansko lipo na našem trgu do 500 ljudi, da manifestirajo za pravice zaslužnih korotanskih Slovencev, oziroma za priklopitev Korotana k zagorski. Zborovanje je otvoril in vodil kaplan g. Kastelic. Kot prvi govornik je nastopil zastopnik Sokola notar g. dr. Ločnik, ki je zbranemu narodu v poljudnem govoru orisal položaj in trpljenje zaslužnih Slovencev. Nadalje so govorili za C. M. posrednik zdravnik g. dr. Pavlovič, za galske in šolsko mladino nadučitelj g. Pirnat, Orla in izobraževalno društvo kaplan g. Križanec ter za Orjuno davčni uradnik g. Hleskovič. Z francoskim poslanjem ob končanem govorih je ljudstvo dalo izraza volji po osvoboditvi Korotana. Prečitana resolucija je bila soglasno in z odobravanjem sprejeta ter odposlana zunanjemu ministru. Nato je godba zaigrala narodno himno ter se je formirala povorka, pred katero so se jezili po en uniformirani Orjunski vojakovi zastavo, po en Sokol in en Orel, ki je sledila godba, ki je ves čas obhoda igrala narodne korončice, uniformirana četa Orjunskih orlovskih naraščaj, šolska deca pod vodstvom učiteljskega zbora, gasilci z zastavo, nato pa množevitilno drugo

občinstvo. Po končanem obhodu se je povorka vrnila na trg, kjer je g. župan zaključil nad vse uspešno manifestacijo. Ometil moramo še, da so raz privatnih hiš vrate žalne, oziroma narodne zastave na ulicah.

LITVIJA. V nedeljo je priredila litvijska gasilska župa svojo župno vajo v Zagorju Medija Izlake z vsem orodjem in gasilci svojih društev. Vaja je bila jako dobro organizirana. Točno ob 3. uri popoldne se je začel v Izlahah strel, ki je naznanjal velik požar. Takoj je prihitelo gas. društvo iz Izlake na mesto fignirane požara, na pomoč se je poklicalo gas. društvo v Zagorju, ki je s svojo motorno brigadno v najlepšem redu in čudovito naglo pridirjalo. Načrt vaje je imel za nalogo naskok na goreča poslopja (cerkev Sv. Jurija in sosedna poslopja). Kljub temu, da so ta poslopja na griču St. Jur (250 m). je bila voda iz tal na griček (cevna dolžina 350 m) v 4 minutah napeljana in je brigada čez cerkveni zvonik. Tudi pri tej vaji se je pokazalo, kako potrebne so skupne vaje. Gasilci so častno izvršili svojo dolžnost, zlasti pa dobro izvežvano moštvo iz Zagorja pod vodstvom g. Hočevarja. Vajo je vodil župni načelnik Franc Lajovic s pomočjo župnih funkcionarjev z veliko spretnostjo in v splošno zadovoljstvo. Ob tej priliki se je pokazala zmožnost nove motorne brigadne, ki se je nad vse dobro obnesla.

DOL PRI HRASTNIKU. Pri nedeljskih občinskih volitvah smo doživeli demokrati tako sijajen uspeh, da mora biti kaplana Jakata in župana tudi Jakata naravnost groza. Nasproti demokratičnim stališči sta stali klerikalni: kaplanova delavska obrtna lista, katere nosilce je bil župan Drakser ter občinska SLS lista. Od treh skrinjic je dobila najmanj glasov kaplan - županova, namreč samo 56 kroglic, SLS skrinjica 82, demokratična občinsko gospodarska lista pa 100 glasov. Ko smo volili prvič, smo dobili

22, pred tremi leti 45. sedaj pa 100 glasov. Od naših mož so izvoljeni gospodje: rudniški uradnik Miloš Babič, šolski ravnatelj Anton Gus, gostilničar Avgust Dolinšek, posestnik Jože Majcen, rudniški poduradnik Ivan Kavzar ter posestnika in rudarja Fran Strniša in Martin Debelak. Ta imena pričajo, da stoji 10 klerikalcem nasproti sedem odličnih mož, ki se ne bodo dali omalovaževati in bodo storili vse za korist doških delavcev, posestnikov in obrtnikov. Se en tak napredek, kakor je bil v naši občini dvakrat, in klerikalcev ne bo več. V to pomozi Bog in sreča junčka. Živeli napredni Dolanci.

ŽALEC. Tukajšnja podružnica J. M. je priredila dne 10. oktobra v telovadnici osnovne šole prav dobro uspešno »Koroski dan« ki so se ga udeležili v lepem številu žalcani in okoliščani. Po pozdravu predsednika, ki je otvoril manifestacijsko zborovanje so govorili kaplan M. Ratej, strokovni učitelj F. Kovač in nadučitelj R. Vrečer. Med posameznimi govori je pel moški pevski zbor pod spremnim vodstvom g. R. Vrečerja. Predsedstvo podružnice J. M. se prav iskreno zahvaljuje za sodelovanje vsem govornikom in pevcem, kakor tudi za prekrasno deklaracijo naše navdušene narodne delavke gđ. Jani Hodnikovi. Sprejeta resolucija se je odposlala osrednjemu odboru v Ljubljano.

SLOVENJGRAD. Napredna narodno - kulturna društva našega obmejnega mesta - so zopet oživila ob začetku šolskega leta s prihodom učiteljske obeh šol s počitnic. Prva je stopila pred javnost Orjuna z uprizoritvijo veseloigre »Rodoljub iz Amerike«. Igra, ki vsebinsko sicer ni na višku, je uspela kljub temu v vsakem oziru dobro. Le škoda, da Orjuna vsled tehničnih ovir ni mogla otvoriti sezono diletanških odra z Nušičevo komedijo »Narodni poslanec«. Prepričani pa smo, da bo »Nar. poslanec« snov ene prihodnjih uprizoritev Orjuna.

MURSKA SOBOTA. Tukajšnja podružnica Jugoslovske Matice je priredila dne 10. oktobra ob 20. uri v Dittrichovi kinodvorani akademijo povodom petletnice koroske plebiscita. Občinstvo je do zadnjega prostora napolnilo dvorano. Prireditve so se udeležili v velikem številu domačini od preproste delavca do najodličnejših družin. Priznali so s tem, da jih kot vrle jugoslovske državljane izzuba slovenske Koroske bolj ravno tako kakor Jugoslovske onstran Mure. Zastopane so bile tudi vse civilne in vojaške oblasti. Spored večera je obsegal petje, deklaracije, govor in živo sliko. — Pesmi »Oj Doberdob«, »Oj ta mlinar«, »Dober večer, ljubo dakle«, »Jegerle« in »Dežla, to mi povej« je pod vodstvom učitelja g. Mirka Duja prav dobro absolviral oktet tukajšnja Sokolskega društva. — Prav številno zastopani so bili na akademiji naši gimnazijci ter so tudi hvalevredno sodelovali pri sporedu. Sedmoletec Fran Horvat je v tekočem, navdušenem govoru opisal zgodovino ustoličevanja korotanskih vojvodov na Gosposvetškem polju. V govoru je g. Horvat opozarjal tudi na bedni položaj Slovencev v madžarski državi. Pevski zbor državne gimnazije je pod taktirko svojega učitelja petja g. Duja zelo simpatično zapel naše koroske mljenke »Oor čez izar«, »Na visokem Obirju«, »Tam na hrubu«, »Milada« in »Kaj sem prislužil«. Res je: mladina, ta naš up bodočnosti, nam obeta mnogo! — Deklaraciji »Naša zemlja« in »Ubiti zvon« sta čustveno na splošno zadovoljivo oskrbela dva gimnazijska šestolca: gđ. Eliza Berger in g. Vladimir Škerlak. Srežki prosv. referent g. Cvetko je v svojem govoru obrazložil, kako se je plebiscit izvršil in potvoril, kakšne so njegove posledice za naše brate v Korotanu ter naglašal, da slovenski Korotani ni in ne bo pozabljen, Gospo sveto — naše Kosovo pa mora usoda prej ali slej mačevati, Akademijo je završila simboli-

na živa slika: na eni strani Karavank prisegajoča jugoslovska mladina, na drugi koroski deček in deklica, ki zvezana kličeta na pomoč. Moralni in gmetni uspeh akademije je bil prav zadovoljiv in je dokazal, da državna in narodna zavest v M. Soboti veselo napreduje. —

DOLNJA LENDA. Radi silnega pomanjkanja uradniških stanovanj, draginje in nezdravega podnebja se je že večkrat razmišljalo, ali ne bi kazalo prenesti vse državne urade iz te obmejne madžarske - židovske postojanke, v prijazno, ob železnici ležečo slovensko vas — Beltinci, ki se je s svojimi prebivalci še največ žrtvovala za ujedinjenje našega jugoslovskega naroda. Država, ki investira letno horendne vsote za najemne uradniške prostorov, bi si lahko veliko prihranila, če bi prepustila vasi Beltinci, da sama zida uradno poslopje za vse urade in pa uradniško stanovniško poslopje proti najetu brezobrestnega državnega posojila. S tem bi se slovanska misel in materialna stran našega slovenskega prekmurskega prebivalstva visoko dvignila, nasprotno pa bi se madžarsko - židovski element moral našemu slovanskemu mišljenju prilagoditi, ali bi se moral pa izseliti, kar bi bilo za nas Jugoslovske še najbolje, ker je dokazano, da so se do sedaj še vedno pomazharili naši okoliški Slovenci, če so se za stalno preselili v Doljno Lendavo, in to vzlic slovenskim Solam, ki ravno zdaj veliko trpijo vsled tajne madžarske protitacitacije. V Doljni Lendavi naj bi ostalo le vojaštvo radi strategične točke, oddelek finančne kontrole in pošte. Vsi ti ostali uradni bi imeli dovolj prostora v sedanjem državnem poslojpu sodnje. Na ta uspešen način je postopala madžarska vlada z našimi prekmurskimi Slovenci in z drugimi nemadžarskimi narodi. Našim poslancem pa pripravljamo, da izvedejo ta za slovensko prekmursko ljudstvo koristen problem.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Pekarno
Ljubljani vsamem v nam ali kupim e hitro vrad. Namibe na upravo »Jutra« pod »Dobra peča« 26226

Popravila
Mehanik Ivan Legat
Mehanični stroji
Vaterlinska ulica 36.
Tel. 454.

Krojaški pomočnik
za veliko delo se sprejme takoj stalno delo. — P. Capuder, Wolfova ulica 1/11 26232

Boljša družina
v Sarajevu liče gospodinjstvo ali majhno gospo, vestno in gospodinjstvo se pomoč gospodinjci, z znanjem kakor tujeja jezika in po možnosti z znanjem klavirja. Vgledovati bi morala tudi otroke. Ravnanje in obhajanje izvrstno. Plaša dobra. Ponudbe nasloviti na naslov: Dr. Breško Peršič, Sarajevu, Sokolska ulica. 26218

Prodajalica
dobra moč s večletno prakso išče mesto. Gre tudi na delo. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Dobra sprave« 26208

Fanta
ki bi imel veselje do trgovine, s dobim šolskim spretnostjo sprejme takoj. Ant. Savnik, Škofja Loka. 26270

Gospodična
išče kot pomoč (prodajalica) v boljši trgovini za male prodaje ter v uradni službi. Naslov pove uprava »Jutra«. 26263

Marijive zastopnike
išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevažljivega, znanstvenega in slovenskega kraja. — Javljiti naj se le tamodnji domaćini ali na upravo »Jutra« pod »Trajni, dober naslov«. 25149

Dobri oglatji
išče službo. Ponudbe poslati na »Kulturno in socialno« redakcijo pri Laskem 26422

Gospodična
ki ma vezati (bitakiti) in kmeti perilo na hvalnem stroju, ali niteljna ročnih del se stalno nastavi. — (Dobro) ponudbe pod šifro »Dobra moč« na upravo »Jutra«. 26222

Učiteljica
zmožna nemščine, francoske in v klavirju se išče takoj na popoldan. Naslov v upr. »Jutra«. 26478

Šivilja
dobro izvršena sprejme delo na rom — tudi korončice. — Polje se v rjki deli »Jutra«. 26478

Skladiščnik
iskal in poštenjen, dobi službo v tovarni na delu. Delo imajo prednost. Običajne ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Skladiščnik« 26447

Krajevni zastopniki
in pravni posredniki na Slovenski in Švici so ujnio. Malo. Seriozne predmet. velika prodaja. 19% provizija. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »K. L. V.« 26292

Prodajalica
dobra moč, veča slov. in nemščine, s letnimi spretnostmi, išče mesto. Gre tudi za blaginjsko, event. na delo. Dopise na upravo »Jutra« pod šifro »Zanesljiva moč«. 26229

Pouk
Francosčino temeljito poučuje učiteljica. Naslov pove uprava »Jutra«. 26270

Angliččina
Miss Parier spet poučuje angleščino. Pojasnil od 1. do 3. ure v Pratakovli ul. št. 3/III. 26200

Knjigovodstvo
trg. korespondenca, strojno in dr. trg. predmeta. — Poučje po lahki smiljivi metodi. K skupini za december se sprejme št. 5 do 6 oseb. — Prijave pod »Temeljito« na Aloma Company, Ljubljana. 26215

Bivša profesorica
na dekliškem inštitutu v Amiensu v Franciji, poučuje francosčino in angleščino po najnoviji metodi. (Tudi takoj se vrše v Maribor). IL. naslov: soba 40 kjer se dobe potrebne informacije v torek, četrtek in sobota od 4^h—5. ure. 25264

Prodajalica
solidno izdelana iz srednje leta se za 5000 Din prodaja pri g. Franu Šeborju. Iskalci v Rožni ulici 5. 26268

Kuhinjski štedilnik
prav dobro ohranjen, na 2^h plošči, kotel, 2 pečici, se poreni prodaja v Trnavski ulici 157. 26242

Wertheim blagajne
in jeklene desne omarje za vrljanje, pripravljene Ljubljanski komercialna družba v Ljubljani, Bleiweisova št. 15 219

Tapetni papir
za sobe in izložbe pripravila M. Tičar, Ljubljana 266

Boljša gospodična
vajena tudi gospodinjstva in službe št. otrokom. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Vostna 13160«. 26200

Kot skladiščnik
all sluga pri večjem podjetju v Ljubljani iščem službo. Ponudbe pod šifro »Zanesljivi 13136« na upr. »Jutra«. 26264

Moško kolo
(kompletno) dobro ohranjeno naprosto. Naslov pove uprava »Jutra«. 26232

Štirisežni avto
znamke »Fiat« v dobrem stanju se prodaja ali zamenja za šestosežnega. — Naslov pove uprava »Jutra«. 26266

Nagrobna svetilka
in stolca, pol (fillofen) se prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 26212

Spalnica
in jedilna kredenca iz trdega lesa se prodaja v Škofji ulici 13, dvorišče pri mirari. 26210

Ugodno se prodaja:
1. pari s predali, 1 tabakita s utelji, več letenih in gostilniških steklenice, ročni vozček (stara) in druge priprave stvari. Kje, pove uprava »Jutra«. 26273

Dve lončeni peč
porabi se pisarno se po zelo nizki ceni prodaja — vožja za 400 in manjša za 250 Din. Ogleda se pri F. Čuden, Prešernova ulica 1. 26285

Otroški vozček
dobro ohranjen se poreni prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 26263

Violinina
celna velikost, dobro ohranjena, s lepim tinte, lep glas, se ugodno prodaja. — Naslov pove uprava »Jutra«. 26280

Filatelisti!
Album s znamkami (1700 znamk) iz celega sveta, krasne serije, se po nizki ceni prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 26271

Turška garnitura
sestoječa iz mince in 6 stolov, orehov les, krasno ročno rezano delo, popolnoma nova, primerna za gospodsko sobo ali salo se ugodno prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 26272

Ugodno se prodaja:
lep dobro ohranjen kolecelj na vmetih, za 4500 Din in stroj za cementno gnezno opako (še nov) za 2500 Din — Stroj ima 100 jeklenih plošč in 4 modele za robniki. Kje, pove uprava »Jutra«. 26292

Ugodno se prodaja:
skoro nov otroški vozček, simka suknja, dve obliki, del, peterina in dva para moških čevljev. Naslov v upravi »Jutra«. 26228

Pletilni stroj
5/36 se prodaja za 2000 Din. Naslov pove uprava »Jutra«. 26218

Pridelki
Deteljo za krmu, suho in sdravo, kupim za takojšnjo dobavo dva vagona ali več. — Isto bi bilo treba pri oddaji prelati v bale — Ponudbe s navedbo cene na naslov: Ivan Šiška, tovarna parket in parna kupa Ljubljana, Metelkova ulica št. 4. 26288

Kupim
kontrolna blagajna (Rastar) št. 13 p. 2. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Blagajna«. 26294

Pisalni stroj
kupi Jos Kroselj, Nam. št. pošta Steudenc-ig pri Ljubljani. 26297

Stare tračnice
vendar dobro ohranjene, 100 m v profilu 5 ali 6 cm se kupuje. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Tračnice«. 26438

Dvocevko
samo dobre kvalitete kupim. Ponudbe s opisom in navedbo cene na naslov, ki ga pove upr. »Jutra«. 26423

Manjši lokal
v sredini mesta se išče za takoj protij dobri najemnik. Ponudbe pod »Za laško« na upravo »Jutra«. 26283

Stanovanja
Opremljena soba se odda 3 dijakoma, event. tudi s hrano. Naslov pove upr. »Jutra«. 26482

Opremljena soba
se odda 2 dijakoma, event. tudi s hrano. Naslov pove upr. »Jutra«. 26482

Soba
išče s uporabo kuhinja v Rožni dolini ali Vili. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Plačam dobro 13179«. 26283

Soba
opremljeno ali prazno s separiranim vohodom v mestu išče boljši gospod. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »Major«. 26268

Lepa soba
s 2 posteljama in elektr. razsvetljavo se odda v Številski ulici 18/II. 26237

Soba
s električno razsvetljavo v bližini pota se odda. Naslov pove uprava »Jutra«. 26299

Lepo stanovanje
3 sob, kuhinje in priključni dobi ugodno, kadar zapusti škola stroškega uradnika. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Dobro nameščenje«. 26211

Opremljena sobica
preprosta, toda snazna se odda, event. s hrano s 2 posteljama na Taboru. Naslov pove uprava »Jutra«. 26292

Več stanovanj
odda, otir. zamenja »Pozdravalec«, Sv. Petra c. št. 25/II. 26278

Lepa soba
v pritličju s posebnim vohodom se odda. Naslov pove uprava »Jutra«. 26273

Lepa soba
s balkonom, za 1—2 gospodje, v najlepši ulici, s posebnim vohodom, se s 1. novembrom odda pri mirni stranki. Naslov pove upr. »Jutra«. 26286

Gospod
išče opremljeno sobo s 1. novembrom. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Pozitivisti«. 26207

Opremljena soba
velika, lepa in sračna s električno razsvetljavo in posebnim vohodom se odda, najraje takomskemu paru brez otrok. Naslov v upr. »Jutra«. 26215

Razno
Senčniki za električne svetilke (za avle) v najmodernejših oblikah se izdelujejo samo po naročilu v Nunki ulici 19, II. nadst. desno. 26212/7

Zrebca
pingvanske pasme, prav dobro ohranjena, sposobna za vsako vožnjo in za vprgo k vsakemu konju prodaja Ivan Korosko, posestnik in gostilničar v Bohinjski Cerkvici 15, Gorjanski. Cena po dogovoru. 26275

METALLUM
baterije za svetilke

Trgovci!
zahtevajte cenik in vzorce, čudežnih sveč za božič, edini slovenski izdelek, najcenejši in najboljši bengalične svečice, bengalične svečice.

Bengalični ogenj
v vseh barvah brez žveglja in smrada za miklavžev večere in gledališče odr. Lovske partone vseh kalibrov v razl. bengal. barvah. Aparat proti vltomu, za vinograde in drugo. Cenik ognjemetnik predmetov pošlje se na zahtevo.

Pyrota, prva jugoslov. pyrotehnična tovarna v Celju.

Originalne (prave) potreščine (fiksni, preservati) za »Opalograph« kakor tudi kompletne aparate dobite samo pri L. BARAGA, Selenburova ulica št. 6/I. Telefon št. 262.

Priporočamo za patriotične in slavnostne prireditve

MIRKO KOROLIJA:
JUGANA, VILA NAJMLAJSA
Dramska vizija v enem dejanju (3 osebe)
Cena s poštnino vred 7-75 Din

Naroča se pri knjigarni TISKOVNE ZADRUGE in Ljubljani.

Naš ljubi MILAN,
14 let star, učenc IV. realke v Mariboru, je po šestmesečnem odporu proti še neznan bolezni v ponedeljek 19. t. m. pop. izdihnil v ljubljanski bolnici, vkljub vsej skrbi in negi. Dasi po letih še otrok, je prenašal trpljenje in pričakoval smrt kakor mož.

V Ljubljani in Radvanju, dne 20. oktobra 1925.

Rodbini Knaflič v Radvanju in Ljubljani, rodb. Domicelj in Ljubljani, ter vsi ostali sorodniki.

Damski klobuki
po najnižjih cenah pri E. Djukanovič, Sv. Petra c. 27, noleg hotela Tratnik.

Popravila, prekritje, spatri oblike.
Nujna popravila v šestih urah.

Gustave le Rouge:

Misterija

(Roman)
Drugo poglavje
Človeška žrtev.

Vključ svojemu pogumu je Brady obupaval, ko je spoznal, da ni možno ubežati. Sedaj je razumel, zakaj svečeniki niso šli pregledovat vseh kotov svetišča: vedeli so, da tujec, ki si je upal noter, ne more uiti. Če se še tako dobro skriva v labirintu podzemskih dvoran, ga neki dan prisili lakota, da se pokaže.

Kar se tiče orožja, da se brani zoper lakoto in sovražnike, je imel steklenico whiskyja, browning in kopico nabojev.

Položaj je bil res obupen. Edino slabo upanje, ki mu je ostalo, je bilo najti Naolo. Tisoč misli je rojilo Lionelju po glavi, ko se je stisnil v kot in mirno čakal, da pride večer. Šele tedaj si je upal iz svojega skrivališča.

Tema je nastala v velikanskih dvoranah in Lionel se so spet polastili oni tajinstveni občutki, zoper katere se je pred par urami moral boriti z vso energijo svoje volje. Ogibal se je mest, ki jih je razsvetljeval mesec in taval je po dvoranah, ki so bile obljudene z maliki. Slučaj je nanesel, da je spet prišel k malim stopnicam, na mesto, kjer so ga duhovniki skoraj zasačili. Poslušal je in se začudil, ko je začul isto oddaljeno govorjenje kot pred par urami. Sklepal je, da se nahaja v bližini sobe, kjer se zbirajo svečeniki.

— Če so pozabili zamašiti luknjo, katero sem izkopal, slednjič vendarle zvem.

Ko si je zagotovil, da se nobena sumljiva senca ne plazi za stebri, je lahko zlezal po stopnicah navzgor. Svetla luknjica v temi ga je poučila, da se ni motil. Pogledal je skozi njo.

Misterija je stala pred njim. Brady je bil tako silno presenečen, da je skoraj kriknil. Pritiskal je oko na špranjo in se ni ganil. Tako ni izgubil nobene potankosti prizora, ki se je odigral pred njim.

Misterija je bila oblečena kot cow-boy, kakor v posadi, in je imela roke in noge zvezane z močnimi vrvmi. Indijanec, ki jo je bil prinesel na svojih ramah kakor mrtvo truplo, jo je pravkar položil na tla pred enega poglavarjev, ki ga je že videl Lionel in ki ni bil nihče drugi kot kacik Yappan.

Ta je sedel na neke vrste kamenitem prestolu na kuguarjevi koži in ostro opazoval ujetnico.

Indijanec, ki je bil ujel Misterijo, je spoštljivo stal pred kacikom in Lionel je spoznal iz njegovih gibov, da je razlagal kralju in še drugemu starcu, na kak način se mu je posrečilo, polastiti se mlade žene.

Naenkrat pa je v veliko zadovoljstvo Lionelovo kacik začel govoriti špansko.

— Našel si to tujko, ko se je potepala po naši zemlji? je vprašal Indijanca.

Ta je pokimal, da je tako.

— Ali je sama?

— Ne, v velikem prepadu poleg potoka je cel tabor oboroženih tujcev in konj.

Znano mi je to, je dejal kacik s ponosnim smehljanjem, niti trenutek ne preneham bedeti nad svojim narodom. Zvesti Necoxtla me je obvestil. Jaz sem mu zavezoval, naj privede te proklete tujce do velikega prepada, kjer so v naših rokah.

Misterija, ki je razumela, da ima kacik poseben namen, če se poslužuje v njeni prisotnosti španskega jezika, se je držala ponosno in zaničljivo pred zmagačem v kljub vezem, ki so jo tiščale.

— Azteki se morajo posluževati izdajstva, kadar hočejo zmagati, je dejala z zaničljivim nasmehom.

Kacik na te besede ni ničesar odgovoril, temveč je nadaljeval svoj pogovor z Indijancem:

— Zakaj si ujel to žensko? ga je vprašal. Moral bi mi privedi poveljnika čete.

— Ona je poveljnik, tako mi je dejal Necoxtla.

Kacik se je obrnil k Misteriji, ki je še vedno ponosno molčala.

— Tvoj pogum te stane življenje, ji je dejal brezobzirno. Zrtvu-jemo te na oltarju vsemočnim bogovom. Tujec, ki je enkrat stopil v to svetišče, ne sme priti živ iz njega.

Kacik se je kruto nasmešnil in pri tem radostno gledal mlado ženo. Misterija pa se ni stresla. Njen pogled je ostal miren in njen obraz je še vedno kazal ponos in zaničevanje. Lionel pa je bil ves zmeden pri misli, na kako strašne muke je obsojena, ne da bi bilo mogoče je rešiti. Ni mogel pozabiti, da ga je Misterija blazno ljubna in da je postala njegova sovražnica samo radi tega, ker ta ljubezen ni našla odmeva v njegovem srcu.

V tem trenutku se mu je neskončno smilila, obenem pa je občudoval njen pogum.

— Niti stresla se ni, je pomislil. Čula je obsodbo, ne da bi trenila z očmi. Bedast sem, toda tvegal bi življenje, da jo rešim. Lionel je komaj brzdal svoje razburjenje. Videl je, kako je Indijanec odvedel Misterijo, ki je bila še vedno zvezana. Potem sta odšla tudi Kacik in njegov tovariš. Pogasili so baklje in mladi mož je ostal sam v temi.

Zamišljen se je vrnil v dvorane svetišča in taval po njih tako zmeden, da si ni prav nič brigal, da-li ga morda kdo ne zasleduje.

Kacik Yappan je smatral dejstvo, da so ujeli Misterijo na predvečer velikega praznika Solnca, za očiten znak naklonjenosti bogov.

— Sami so nam poslali žrtev, si je dejal veselo; njih jeza je potlačena in lepši dnevi pridejo za moj narod.

Njegov obraz, ki je navadno kazal skrb, je žarel od zadovoljnosti, ko je stopil v oni del svetišča, ki je bil določen za Naolino stanovanje.

Našel je dekle v ozki in visoki sobi, ki si jo je bila okusno in elegantno opremila. V kotu je bila iz skale izsekana široka klopa, pokrita s kožuhi kugvarjev, pantarjev in pum. Bil je to udoben, mehok divan. Starinska lončena vaza, polna cvetic, je stala poleg na umetniško izdelani mizici iz cedrovega lesa.

Cvetlice so igrale veliko vlogo pri Aztekih. Na državne in verske praznike se je občinstvo krasilo z vencni in girlandami. Posebni profesorji so poučevali umetnost duhati vonj sopkov in velikaš Montezumovega dvora so bili mojstri v tem. Kultura vonja je stala izredno visoko in kdor je poznal njene skrivnosti, mu je nudila poseben užitek.

Te nežne skrivnosti pa so bile že pozabljene in izgubljene. Naola je bila ena zadnjih svojega rodu, ki se je v mladosti naučila te izgubljene umetnosti. Ležala je na debelih kožuhih zveri in od časa do časa je približala svoje nosnice sopku vrtnic, jazmina in magnolij, ki je stal poleg nje, in udajala se je melanholičnemu sanjarjenju.

Ni si mogla predstavljati, da ne bo nikoli več videla tujca, ki jo je rešil smrti in ki se ji je zdel tako lep, tako junaški, kot bi bil čudežno padel z nebes prav v trenutku, ko je najbolj potrebovala njegovo pomoč.

Globoko je vzdihnila pri misli, da mu je sama dejala, naj zbeži in naj je nikoli več ne vidi.

— Če bi mu bila sledila, si je mislila in zardela, kakor če bi bila kaka nevidna priča presenetila njeno misel, bi me odvedel seboj v svojo domovino...

Priznано solidne cene!
Vedno najnovejše oblike damskih klobukov
priporoča modni salon

Z. MAHNIČ-GORJANC

LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica šte. 1.

V zalogi vse potrebščine za modistinje in spaterie oblike
Zalni klobuki vedno v zalogi
Filz klobuki od Din 130 naprej
Barzun klobuki od Din 190 naprej
Popravila in preoblikovanje točno in solidno

LEONHARDI-JEVA ČRNILA
VNA LEPILA BARVE ZA ŽIGE ITO. PROIZVAJA PO STARIM
PREISKUŠENIMI IZVIRNIMI RECEPTI
TOVARNA „PENKALA“
EDMUND MOSTER I DRUG D. D. ZAGREB

Brinjevo olje
kupuje
po najvišjih cenah
dragerija A. KANC,
Židovska ulica.

Kupujte samo prvovrstno
domačo svinjsko mast
znamke **J. P.**
Lastni izdelek tvrdke
Janko Popovič v Ljubljani
Najnižje cene! Solidna posrežba!
Razpošilja se v sodih po 50,
100 in 200 kg. 438a

**Sodna dražba
premičnin.**
Dne 21. oktobra 1925 ob
10h uri se bo vršila javna
dražba raznega pohištva ka-
kor kromec, omar, diva-
nov, miz, stolov, foteljev,
salonske ure, kompletnih
postelj, umivalnikov, sanito-
rov, lustrav, kapaline banje,
dveh starinskih vat s pod-
stavkom, 6 starinskih kroš-
nikov in nastavek iz dobe
Ludvika XV., razne ploče-
vinaste posode, kompletne
umivalne garniture iz por-
celana, manjše umivalne
garniture, razne garniture
za kavo in čaj in razne
druge porcelanaste in ste-
kline posode. Ti predmeti
se vskladno pri „Inter-
continental“ na Ambroze-
vem trgu št. 9.
Zbiratelj starih se opo-
zarja na to dražbo. Pred-
meti se lahko ogledajo pred
dražbo na licu mesta Ambro-
zev trg št. 9. Obisk je na-
znaniti izvirki „Inter-conti-
nental“, Dunajska cesta 11.
— event. telefon šte. 117.
6145-a

**Oblačila
za gospode in dečke se
kljub vsemu
najugodnejše kupijo pri tvrdki
J. Maček
Ljubljana**

**Jože Mrak
Marta Gradišarjeva
poročena
19. oktobra 1925.**

Dražba
3 mrzlokrvnih žrebcev (med tem
2 za zakol) se vrši
dne 24. okt. ob 10. uri dop.
v državni žrebčarni na Selu. Zdražitelj
ima poleg kupnine plačati še 2% takso
2% prispevek za ubožni sklad in troška
za objavo dražbe.
Državna žrebčarna Selu.

Denaturirani špirit 90%
audi v vsaki količini po tovarniških cenah
tv. ZORA Ljubljana
Kralja Petra trg 2 - Tel. 534.
Za detajlno prodajo je špirit pakovan v ste-
klenicah po novem finančnem predpisu,
nakar posebno opozarjamo interesente.

Priznано najboljšo in
garantirano pristno
KRANJSKE KLOBASE
razpošilja tvrdka
K. JARC, Ljubljana,
Hradeckega vas 35.
5523a

**PREOBLIKOVALNICA
BARBORIČ & ZAVRSAN**
LJUBLJANA, Mestni trg 7. 414-a
predeljuje damske filce, vešerje itd. po naj-
modernejših oblikah. Velika izbira damskih
klobukov in nabita po zelo nizkih cenah.

Radi upeliave
specijalnega blaga sem cene blagu dokler tra-
žaloga znatno znižal
Lepa izbira klobukov, cepic, srajc, spodnj.
hlač, perila znamke dr. Jegra, damskih pla-
ovratn kov, robčkov, kravati, nogavic, svileni
bluz, šalov in trikotaže, fina parfumerija
drugo galanterijsko blago
B. Veselinovič & Komp., Maribor
Gospodska ulica 26. 469

Hipotekarna banka jugoslovanskih
hranilnic v Ljubljani naznanja žalostno
vest, da je njen član upravnega sveta,
gospod

FRAN VOGLAR

ravnatelj drž. ženskega učiteljišča v Mariboru itd.,
nenadoma preminil.
Zaslужnega pokojnika ohranimo v
prijaznem spominu!

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1925.

Deklica
pridna in poštena, stara 15 let, želi
vstopiti kot učenka v trgovino z
mešanim blagom. 6129a
Naslov: **Vlaska Hladnik, Dol. Logatec.**

Za veliko industrijsko podjetje
v Bački
se išče samostalen
knjigovodja
ter dve gospodični
h knjigovodstvu. — Ponudbe pod
šifro „Bodočnost“ na upravništvo
„Jutra“. 6138a

SODI
prvovrstni, v vseh velikosti dobavlja tako in po ceni
mehanična sodarna
R. Pichler & sin, Maribor,
Frančiškanska ulica 11.

Zahvala.
Ob prebrdki izgubi našega srčno ljubljenega soproga,
očeta, starega očeta in tasta, gospoda
Miška Smoljana
nam je došlo toliko odkritih izrazov sočutja in tolažbe, da
nam je nemogoče zahvaliti se vsakemu posebej.
Dovoljujemo si tem potom izreči najtopljšo zahvalo
vsem, ki so blagega pokojnika tako častno in v velikem
številu spremlili na njegovi zadnji poti.
Posebno zahvalo izrekamo Slov. pevskemu društvu
Moste za ganljive žalostinke, g. Poharcu za njegov lep
nagrobni govor, Sokou, Kraj organizaciji SDS in gasilnemu
društvu v Mostah za korporativno udeležbo, mesarski za-
drug ter vsem drugim obilnim udeležencem.
Najlepšo zahvalo izrekamo tudi vsem darovalcem
krasnih vencev in cvetja. Vsem, vsem tisočera hvala.
V srcu h vseh bodi nanj ohranjen blag spomin.
Moste, dne 19. oktobra 1925.
Zalujoči ostali.